РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба адресувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота 29-го липня 1916. Ч. 91. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Saturday, July 29, 1916. No. 91.

МОСКАЛІ ЗБЛИЖАЮТЬ СЯ З ДВОХ СТОРІН ДО БРОДІВ.

ЦАР ОБІЦЮЄ ЗНОВА ПОЛЯКАМ ПОВНУ САМОУПРАВУ.

Анґлійці стратили у Франції за три тижні 225.000 людий.

НОТА ЗЛ. ДЕРЖАВ ДО АНҐЛІЇ В СПРАВІ „ЧОРНОЇ ЛІСТИ".

БЕРЛІН, 26. липня. — **На півночи коло Риґи німецькі війска не лише відбили напади Москалів, але прогнали їх на давнійші становища. Німецькі літаки ушкодили російські зелізничі шляхи Динабурґ-Плоцк і на схід від Минска.**

Коло Городища (на північний схід від Баранович) війска кн. Леопольда відперли напад трох російських дивізій.

На Волини загальне положенє не улягло великим змінам. В околиці Рожища (над Стиром), на захід від Берестечка і коло Радивилова (на північний схід від Бродів) союзні війска відбили напади Москалів.

Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„**Армія Гінденбурґа:** На захід від Риґи німецькі відділи перевели успішний напад на передні становища Москалів, приневолюючи їх до відвороту. Наші летуни бомбардували зелізничий шлях Динабурґ-Плоцк і на схід від Минска. Москалі були змушені здержати дальші військові транспорти.

„**Армія кн. Леопольда:** Три дивізії російських військ перевели вчера вечером напад на наші становища на схід від Городища. Напади були без успіху. Москалі потерпіли тяжкі втрати, оставляючи 80 полонених в наших руках.

„**Армія Лінзінґена:** Коло Рожища (на північний захід від Луцка) і на полудневий захід від Берестечка наші війска відбили напади Москалів, беручи 100 російських жовнірів в полон.

„**Армія Ботмера:** На схід від Коропця прийшло лише до перестрілки між передними сторожами.

МОСКАЛІ ЗАНЯЛИ ЛЕШНІВ.

ВІДЕНЬ, 26. липня. — З головної австрійської кватири доносять:

„Коло Любачівки (на Волини) наші війска полонили 100 Москалів і здобули 2 машинові кріси, відбиваючи напади російських військ. Сильні напади Москалів коло Радивилова були безуспішні. Однак на полудне від Лешнева наші війска уступили перед переважаючою силою російських військ над річку Болдурку (доплив Стира)."

(Місточко Лешнів лежить в Галичині у віддаленю 5 кільометрів від російської границі, а 20 кільометрів на північ від Бродів).

АВСТРІЙЦІ ПОЛОНИЛИ В ОКОЛИЦІ ЛЕШНЕВА 1.000 МОСКАЛІВ.

ВІДЕНЬ, 27. липня. — З головної австрійської кватири доносять:

„**На Волини на захід від Берестечка наші війска відбили нічний напад Москалів. Також напади російських військ між Радивиловом а Стиром були безуспішні. Наші війска відбили їх з великими втратами для неприятеля.**

„**В битві по обох сторонах гостинця, який веде з Лешнева до Бродів, наші війска полонили поверх 1.000 Москалів.**

„На Буковині наші війска розпочали наступ на полудне від Прислопа. Російські війска були приневолені уступити на другий берег Чорного Черемоша".

МОСКАЛІ МАЛИ ПОЛОНИТИ НА ВОЛИНИ ЗНОВА 6.378 АВСТРІЙЦІВ.

ПЕТРОҐРАД, 27. липня. — Урядовий рапорт російського ґенерального штабу доносить:

„Над Слонівкою ведеть ся дальше завзята боротьба о здобутє переходу через ріку.

„На полудне від Болдурки (на полудне від Лешнева) наші війска посувають ся дальше наперед.

„**В битвах, які відбули ся в середу, наші війска полонили 128 офіцирів і 6.250 жовнірів та здобули 5 гармат і 23 машинових крісів.**

„**В часі від 16-го до 25-го липня армія ґенерала Сахарова полонила 34.000 Австрійців і Німців та здобула 45 гармат і 71 машинових крісів".**

БРОДИ ЗАГРОЖЕНІ З ДВОХ СТОРІН.

ПЕТРОҐРАД, 27. липня. — **Вісти з поля битви доносять, що сильно укріплене (?) місто Броди небаром опинить ся в руках побідних російських військ. Російські війска наступають на Броди рівночасно з двох сторін: з півночи від сторони Лешнева і зі сходу від сторони Радивилова.** Місто Броди має велике стратеґічне значінє з огляду на те, що відси веде головний зелізничий шлях просто до Львова.

Здобутє Бродів потягне за собою дальші зміни щодо воєнного положеня в Галичині. Австрійсько-німецькі війска, які находять ся над Серетом і Стрипою, будуть приневолені уступити дальше на захід: над Золоту Липу і Буг.

АВСТРІЙЦІ ПРИЗНАЮТЬ СЯ ДО ВТРАТИ 100.000 В ПОЛОНЕНИХ.

ВІДЕНЬ, 26. липня. — **Головна австрійська кватира подає нині до відома, що втрати австрійсько-угорських військ від початку російського наступу не числять в полонених більше як 100.000 людий.**

ВІДВОРОТ МОСКАЛІВ ЗМУСИТЬ ЇХ СОЮЗНИКІВ ДО МИРА.

БЕРЛІН, 26. липня. — Провідник угорської опозиційної партії, ґраф Юл. Андраші, висказав отсей здогад:

„Як довго Анґлія і її союзники мають надію на побіду, так довго про мир нема що й думати. Однак вони змінять свою гадку, скоро лише Москалі будуть приневолені до відвороту. А що се скорше чи пізнійше наступить, про се не можна сумнівати ся. Російська орда через Карпати не перейде ніколи. Одинока небезпека грозить союзним військам на Волини. Коли там удасть ся їм здержати дальший наступ Москалів, російські війска небаром розпічнуть відворот. Щоби Румунія брала участь у війні, се уважаю за зовсім виключене".

РОСІЙСЬКИЙ МІНІСТЕР ВІЙНИ ЗАПОВІДАЄ, ЩО ВІЙНА ЩЕ ДОВГО ПОТРИВАЄ.

ПЕТРОҐРАД, 27. липня. — Підчас дебати над приготовленями Росії до дальшої війни російський міністер війни, ґен. Шуваєв, заявив отсе:

„Заходить конечність позбути ся мрій, що війна сеї осени може скінчити ся. Ломанє сил неприятеля вже розпочало ся, але завдяки високій воєнній техніці Німці є в силі ставити ще сильний опір помимо їх економічного ослабленя і здеморалізованя армії. Ми мусимо глядіти в будучність, приготовляти ся до дальшої боротьби, щоби запевнити собі цілковиту побіду".

Дебата вела ся над потребою покликаня дальших рекрутів до військової служби. Вправді Росія має великі резерви, але сила російської армії не може бути ослаблена. Розходило ся також о те, щоби покликати під оруже і ті народи, які не є обовязані до військової служби. Міністер війни домагав ся, щоби ті народи доставили, коли не рекрутів до армії, то бодай робітників до праці, яка є тісно злучена з потребами армії.

(На увазі мав міністер війни правдоподібно Фінляндців, які на підставі своєї самоуправи не дають рекрутів для російської армії).

ЦАР ОБІЦЮЄ ПОЛЯКАМ ПОВНУ САМОУПРАВУ.

ПЕТРОҐРАД, 27. липня. — Ґраф Вельопольський, член державної ради для Польщі, повернувши з подорожи, яку відбув до Лондону і Парижа з делеґатами думи, був на послуханю у царя. Предметом авдієнції була справа Польщі. Цар відносив ся до неї дуже прихильно.

Ґраф Вельопольський заявив опісля, що цар видасть небаром новий указ, в якім признасть цілковиту автономію Польщі на підставі колишнього манїфесту великого князя Николая Николаєвича, проголошеного ним на початку війни.

Міністер для внутрішних справ і міністер справедливости дістали порученє вибрати людий до цивільної і судової адміністрації Польщі. Сї люди мають бути польського походженя і обіймуть свої уряди, скоро лише Польща буде освободжена з рук Німців.

ЦІЛА ВІРМЕНІЯ В РУКАХ МОСКАЛІВ. — МОСКАЛІ ЗДОБУЛИ МІСТО ЕРЗІНҐАН.

ПЕТРОҐРАД, 27. липня. — Урядовий звіт головної російської кватири на Кавказі доносить:

„**Наші війска здобули вчера місто Ерзінґан. Склади крісів, револьверів, багнетів і амуніції опинили ся в наших руках. Місто не потерпіло ніякої шкоди.**

„В місцевости Сапкер (20 кільометрів на північ від Ерзінґан) наші війска здобули 5.000 ручних ґранатів, 1.000 гарматних набоїв і 600 пачок з патронами. В місцевости Ґастіґан попав ся в наші руки шпиталь з 800 ліжками".

Зі здобутєм міста Ерзінґан майже ціла турецька Вірменія опинила ся в руках російських військ. Силу турецьких військ на тім фронті оцінюють Москалі на 350.000. На чолі російської армії стоїть ґенерал Юденич. Дальшою цілию воєнних операцій російської армії є здобутє міста Сівас, яке лежить 130 миль на захід від Ерзінґан.

ВІЙНА У ФРАНЦІЇ:

ЗАВЗЯТА БИТВА У ФРАНЦІЇ ТРИВАЄ ДАЛЬШЕ.

БЕРЛІН, 27. липня. — Головний німецький штаб доносить:

„На боєвій лінії між ріками Анкр і Сом артилерія була чинна через цілу ніч. На захід від Позієр відбито напад Анґлійців.

„На полудне від ріки Сом французькі війска перевели наступ на північний схід від Барлє, але без успіху".

ЛОНДОН, 27. липня. — Головний командант анґлійських військ, ґен. Гейґ, оголосив отсї вісти:

„На північний схід від Позієр і в околиці Льонґваль відбуваєть ся завзята боротьба між піхотою. Останної ночи удало ся нашим військам заняти 200 метрів довгий рів. Однак досьвіта Німці по сильнім бомбардованю перевели протинапад і відзискали утрачені становища. В дальшій боротьбі наші війска заняли знова часть сего рова".

ВТРАТИ АНҐЛІЙСЬКИХ ОФІЦИРІВ ВІД ПОЧАТКУ ЛИПНЯ.

ЛОНДОН, 27. липня. — Міністерство війни оголосило лісту втрат, яка обіймає втрати анґлійської армії за перші три тижні битви у Франції. **Від 1-го липня втратила анґлійська армія 1.108 офіцирів в убитих, 2.834 в ранених і 491 в полонених або пропавших. Разом числять втрати в офіцирах 4.433.**

Від початку війни анґлійська армія втратила 33.857 офіцирів. З того числа припадає 10.105 на убитих, 21.290 на ранених і 2.462 на полонених і пропавших.

АНҐЛІЙЦІ ВТРАТИЛИ ЗА ТРИ ТИЖНІ ОКОЛО 225.000 ЛЮДИЙ.

ЛОНДОН, 27. липня. — Битва в Пікардії (у Франції) належить до найбільше кровавих битв у сїй війні. О кожду пядь землї треба звести завзятий бій. Німці стягнули для оборони своїх становищ величезне число гармат і засипують анґлійські війска страшним огнем. Що хвилї переводять німецькі війска сильні протинапади і тому наступ союзних військ відбуваєть ся дуже поволи.

Анґлійські військові власти не заперечують великих втрат, які потерпіла анґлійська армія в часї тритижневої офензиви. Після урядової лісти втрат анґлійська армія стратила в тім часї 4.433 самих лише офіцирів. Коли би почислити на кождого офіцира лише 50 жовнірів, то загальні втрати Анґлійців в жовнірах і офіцирах будуть виносити найменьше 225.000 людий.

ЛОРД ДЕРБИ ПРО ВТРАТИ АНҐЛІЙЦІВ У ФРАНЦІЇ.

ЛОНДОН, 26. липня. — Лорд Дерби, заступник анґлійського міністра війни висказав з нагоди здобутя села Позієр свій погляд про наступ у Франції. Він заявив отсе:

„Здобутє укріпленої місцевости Позієр треба уважати на разі за найбільший успіх анґлійських військ за цілий час наступу у Франції. Як скінчить ся наступ, годі нині предвидіти.

„Страти анґлійських військ є великі. Але їх дасть ся оправдати осягненими успіхами. Страти нападаючого є завсїгди тяжші ніж страти того, котрий боронить ся. Однак коли візьметь ся під розвагу, що Німці часто переводять протинапади, то се правдоподібно вирівнає страти по обох сторонах".

На питанє, коли скінчить ся війна, відповів Лорд Дерби:

„Не хочу бавити ся в пророка. Лише дурний чоловік буде предсказувати, коли війна скінчить ся. Сего ніхто не знає. Війна скінчить ся тоді, коли побідимо Німців".

ВЛАСТИВА ОФЕНЗИВА ПРОТИ НІМЦІВ ВІДБУДЕТЬ СЯ ДОПЕРВА В 1917 Р.

ВАШІНҐТОН, 27. липня. — Як се доносять з анґлійських політичних кругів, теперішний наступ у Франції небаром вже скінчить ся. Він був лише вступом до великої загальної офензиви, яка розпічнеть ся допервa на весну слідуючого року. Анґлії розходило ся головно о те, щоби свої нові війска виправити добре до воєнного ремесла. Загальний наступ в 1917 р. розпічнуть союзні війска рівночасно на всіх боєвих фронтах. Він скінчить ся повною побідою над центральними державами.

„**Кіченер заповів був, що війна потриває через три роки. Його слова сповнять ся**", — сказав один анґлійський висший урядник.

НІМЦІ НАЛОЖИЛИ НА БРУКСЕЛЮ КАРУ У ВИСОТІ 5 МІЛЇОНІВ МАРОК.

ЛОНДОН, 27. липня. — **З Ротердаму доносять, що ґенерал Гут, ґубернатор Брукселї (столиці Бельґії) наложив на місто кару в сумі 5 мілїонів марок за те, що мешканцї Брукселї з нагоди свого народного сьвята уладили по улицях міста демонстрацію проти Німеччини.**

РУМУНІЯ МАЄ ПРОТЯГОМ ДВОХ ТИЖНІВ ВИСТУПИТИ ДО ВІЙНИ.

ЛОНДОН, 27. липня. — Румунія все ще вагаєть ся, чи взяти участь у війні. Рішенє буде залежати від найблизших подій на східнім фронті. Дотеперішні воєнні операції на сході є для центральних держав зовсім некористні. **Коли російським військам удасть ся осягнути якийсь новий рішаючий успіх, Румунія зовсім певно виступить по стороні Росії до війни проти центральних держав.**

СМЕРТЬ НІМЕЦЬКОГО ЛЕТУНА ПАРШАВА.

БЕРЛІН, 27. липня. — Урядова вість доносить про смерть німецького летуна Оттона Паршава, який згинув у воздушній боротьбі дня 22 липня.

Отто Паршав знищив за час війни 8 ворожих літаків, за що одержав був найвисше військове відзначенє.

НОТА ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ ДО АНҐЛІЇ В СПРАВІ „ЧОРНОЇ ЛІСТИ".

ВАШІНҐТОН, 27. липня. — **Американське правительство вислало нині на руки свого посла в Лондоні ноту, яка має бути доручена анґлійському секретареви для заграничних справ. Нота містить протест американського правительства в справі „чорної лісти", яка обіймає американські фірми і корпорації.**

Нота обіймає всего 1.000 слів. Найдальше в понеділок буде оголошений повний зміст ноти в Злучених Державах і Анґлії.

Нота має бути написана в острім тоні. Американське правительство виступає в ній остро проти поступованя Анґлії, яка стремить до обмеженя торговельних прав американських купців і промисловців.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.00 per year	на рік $2.00
$1.00 per 6 months	на пів року $1.00
0.75 per 3 months	на 3 місяці 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries:	В місті Jersey City, до Канади і других краів:
$3.00 per year	на рік $3.00
$1.50 per 6 months	на пів року $1.50
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі мoні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовлена належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всі оголошення поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

З біжучої хвилі.

Антін Чарнецкі, котрого вислали Поляки з Америки на воєнний терен до Польщі і Галичини, описує свої вражіня і замітки в анґлійській часописи „Шікаґо Дейлі Нюс". Ось що пише він про поведенє військових австрійських властий по їх повороти до Львова:

Іменований військовими властями губернатор ґенерал Лєтовскі наказав переводити безоглядні екзекуциї за найменьші провини. Поліция і жовніри під його проводом знущали ся над населенем, в більшій части невинним, більше ніж російська „охрана".

За найменьші провини арештовано людий зі всіх верств і по коротким суді вішано та оголошувано такі екзекуциї у всіх ґазетах на постах. Кілька місяців панував дійсний терор в місті, підчас котрого засуджено на смерть не лише Русинів, котрих підозрівали о прихильність до Росії, але також богато Поляків і Жидів, аж вкінци на просьби, вислані до висших властий, відкликано ґенерала Лєтовского і на його місце прислано ґенерала Рімля.

...По прибутю Рімля терор устав у великій мірі.

П. Чарнецкі, подаючи вісти, що „засуджено на смерть не лише Русинів, але й Поляків і Жидів" дає до пізнаня, що вішанє „Русинів" повинно бути чимсь натуральним, тимбільше, що сї екзекуциї переводив ґенерал Поляк Лєтовскі. Йому лише диво, що притім вішали також Поляків і Жидів! Вже то нема, як наші приятелї Поляки, і їх покровителї: австрійський та російський уряд!

Дня 25. липня минув саме рік від хвилї, коли в Шікаґо перевернув ся прогульковий корабель „Істленд", при чім около 1.000 людий згинуло в озері. Сейчас по катастрофі установлено комісію, котра мала розвести строге слїдство і покарати виновників. Минув рік від того часу, однак не покарано винних і справа неначе пійшла в забутє. Щойно річниця катастрофи пригадала знова сю страшну подію. Мимоволї пригадують ся зїдливі жарт одної нюйорської ґазети сейчас по катастрофі:

„Вибрана комісия, в цїли розслїдженя причин катастрофи корабля „Істленд", по цїлорічній праці і по списаню цїлих томів протоколу прийде до переконаня, що 25. липня 1915 року перевернув ся в Шікаґо корабель „Істленд".

Німецький цїсар відїхав зі західного на східний терен війни... Обі сторони ріжно се толкують. Німцї є тої гадки, що цїсар тому відїхав зі західного фронту війни, бо небезпека наступу союзників у Франциї вже минула. Натомісць Анґлійцї пояснюють подорож цїсаря на схід тим, що Німцям грозить велика небезпека зі сторони Москалїв. Оба здогади можуть бути правдиві.

Анґлійцї оцїнюють свої втрати у Франциї на 225.000 людий за три тижні. Рівночасно признають, що сей наступ мав на цїли лише привичаїти нові війська до війни, однак головна офензива відбудеть ся допера в 1917 році. Коли Анґлійцї схотять і решту своїх військ в такий самий спосіб вправляти до воєнного ремесла, то скільки війска лишить ся їм до головної офензиви?

Війна приносить ріжні несподіванки. Москалї борють ся у Франциї, Австрійцї в Мезопотамії, Німцї на Кавказі, Болгари в Росії, а тепер Турки в Галичині...

ПІСЛЯ ДВОХ ЛІТ.

Доводить ся нам зробити обрахунок дволїтного періоду европейської війни. Богато пишуть ріжні часописи про сю справу з ріжного боку. Нас, Українців, обходить в перший мірі наша доля.

Кождий нарід дбає про се, як би з теперішної війни вийти побідно, або хоч з найменьшими втратами. Українцї, не маючи своєї держави, не могли також рішати про війну. В нашім імени рішали ті, що панують над нами. Така вже доля кождого гнетеного.

Український нарід доставив воюючим державам добірного жовнїра. Українська кров ллєть ся в перший мірі на наций рідній земли: в Галичинї, на Волини, на Буковинї, на Полїсю. Там стоять проти себе рідні сестри брати знад Днїпра, Дону, Кубанї з одної сторони, а знад Буга, Днїстра, Сяну, Прута з другої сторони. Се примусове братовбійство. Але український жовнїр в австрійськім мундурі здобував Бельґію, Францію, Сербію, Чорногору, бив і бє Італїйцїв в Тиролі і на італійській земли. Загальне є признанє для хоробрости українського жовнїра.

З другої сторони, в російськім мундурі пігнали наших козаків через Кавказ, до Малої Азії, бити Турка. І там стрінув ся неодин Українець з другим таким же самим Українцем по сторонї Туреччини. Коли російські війска поїхали аж до Франциї бити „Германів", то там певно стрінули ся Українцї, як вороги, по обох воюючих боках. І борять ся завзято, як льви. Доказують чудес хоробрости, але... „не за Україну, а за її ката". Таке приносить війна. Найкрасші сини українського народу пійшли на нехібну смерть. Се втрата, якої нам нїхто не верне.

Друга втрата: се цїлковите знищенє тої части української землї, на якій шли і йдуть люті бої, а то: Холмщини, Волинї, Галичини і Буковини. Про се не раз писали українські часописи. Чи це дальше пійде ся руїна, будучність покаже. Кілька мілїярдів матеріяльної втрати, годї обчислити.

Національний наш доробок потерпів понад сподіванє. На російській Українї позамикано всї українські товариства, часописи і видавництва. Культурно-національний рух устав цїлковито. Такасама доля стрінула ті землї, які тепер заняті російськими військами, а то Буковину і тернопільську та коломийський округ в Галичинї. Всї читальні, бібліотеки, а навіть господарські товариства знищені. Українські школи зовсїм позамикані. Проча часть Галичини, що остає тепер під австрійською управою, потерпіла неповоротні втрати в часї російського наїзду. Знищено українські книжки і бібліотеки та богато иншого культурного дорібку раз на все. Кромі сього на довший час позамикано українські школи, яких і тепер ще не мож привернути до житя иза недостачі учителїв. Число державних і приватних середних шкіл змалїло до половини, а видавничий рух мусів з природи річи зменьшити ся до найдальше йдучих границь. Підчас війни мовчить наука і штука.

Громадянських дїячів, людий з висшою освітою, втратили ми чимало. Одні згинули природної смертию, другі погинули на поли бою, треті в тюрмах в Австриї і в Росії та на Сибири. Богато є ще в живих, але вони не чинні: на засланю, в тюрмі, або в неволи. Щойно конець війни покаже всї отсї великанські втрати.

Згадуючи про втрати, треба згадати і про зиски. Біланс випаде незвичайно нужденний. Втрат в людях не дасть ся заступити. Нових матеріяльних здобутків не мож на війнї шукати. Культурних здобутків також не слїдно. Політичних „концесий" нема ніяких. Національна боротьба там, де вона йшла перед війною, йде дальше й тепер; хоч може в иншій формі й иншими способами, бо се виїмковий стан — війна.

Одиноким хиба здобутком є розголошенє української справи в Европі, а по части і в Америцї. Держави, що торгують нашою шкірою, самі причинили ся в части до сього, хотячи побивати українською справою свого противника. Тому до певної міри Німеччина й Австрія толерують видвиганє української справи в своїм інтересї. Українцї самі заняли ся собою більше ніж колинебудь доси і дбають про видвигнєнє справи на світову арену. Десятки брошур про Україну в ріжних мовах — се проява, звязана з воєнними подіями. Одначе самі брошури не мають вартости, коли домаганя, видвигнені у брошурах, не попрем ся силою.

А домаганя Українців — як домаганє кождого народу — цїлковита національна і політична самостійність. До сього мусимо стреміти всїми силами дти, доки сього не осягнемо. З початку війни мали Українцї високі мрії; деякі думали, що се прийде легко, особливо тому, що надїяли ся цїлковитого погрому Росії в короткім часї. З часом показало ся, що справа не така легка. Коли би навіть Росію цїлковито розбито, то ще й тоді Україна не дістала би такої свободи, про яку дехто мріяв, бо на місце Росії прийшла би друга заборча держава. І тому прийшла з часом рефлєксія. Не числити на одну або другу воюючу державу, що вона освободить Україну, але числити на себе самих, щоби по війнї здобути для себе свободу в одній чи другій державі. І тому нам тепер, по двох лїтах проби, треба ще раз пригадати на конечність створеня національної сили, яку ми могли би уживати проти кождого ворога, що буде панувати над нашим народом та над нашою землею. Не одушевлятись нам побідами одної чи другої сторони, але дивити ся на се, як би виратувати український нарід з того лихолїтя, яке тепер настало.

Українцї в Америцї, що одинокі поміж всїх мають вільну руку, можуть створити певну силу дорогою орґанізациї та спільної, згідливої працї. Два лїта досьвіду вказують, що внутрішна незгода підкопує нас і нищить. Тому час вже мати розум, залишити братовбійчі внутрішні роздори, а спільними силами йти вперед.

Свобода в Анґлії.

Сими днями наспіла з Лондону телєґрама такого змісту: „Уряд оголосив декрет, на основі якого всї піддані союзних держав, що перебувають в Анґлії, мусять сейчас вступити до анґлійської армії. В противнім разі будуть депортовані до своїх країв".

Сьвіт є сьвідком нечуваних річий. Війна нищить без розбору всїх, що беруть в нїй участь. Не зважає, чи се учений, чи неучений, чи богатий, чи бідний. Була надія, що при війні удержать ся ще ті, що перебувають у свобідних державах, а тут поновний удар. Анґлія силою змушує вступати до війска тих, що не є її горожанами, а в противнім случаю грозить відіслати їх там, відки вони прийшли.

Проти кого звернений сей декрет? Звернений він лише проти тих, що з ріжних, головно політичних причин мусїли утїкати з рідної вітчини. Звернений він проти тих, що через політичні справи опускали границї своєї держави. Найтяжшим ударом буде він для політичних утїкачів з Росії. Що пхнуло Анґлію на таку дорогу, не мож покищо знати.

Опозиційна преса в Анґлії виступає проти такого вчинку. Між иншими часописями „Ді Манчестер Ґардіян" пише:

„Крок анґлійського уряду зробить найгірше враженє на російській публичній опінії, котра свої надії щодо будучности Росії будувала на анґлійській пропаґанді особистої свободи. Лїберальна і поступова партія російської суспільности буде уважати прогнанє російських утїкачів за ганебний поступок анґлійського уряду перед жаданями російської бюрократії.

„Нині мешкають на вигнаню в Анґлії члени першої російської думи, а також маса революціонерів з року 1905, за голови котрих Росія визначила велику нагороду. Колиж Анґлія відішле їх до Росії, тоді ідеальне понятє про Анґлію щезне, а се може бути нещасним ударом для будучої кооперациї Анґлії з Росією.

„Не хочеть ся вірити, але се є правдиве, що вже нині Анґлія стратила свої симпатиї в Росії. Російські урядові круги і консервативна партія є перенятї понятєм, що будучність Росії по війні не є звязана з Анґлією, але з Німеччиною."

Війна взяла ся нищити всякі людські сьвятощі. У воюючих державах знесено свободу слова і преси, а тепер новий удар. Анґлія вступає у слїди Росії. І чи може в сїй війні бути мова про визволене націй, про оборону культури?

Марко Скритий.

СУМНІ РОКОВИНИ.

І

Другий рік проволїк,
Впившись кровю, утїк,
Полишив сиротят
Серед нужди і страт
Окровавлений рік!...
Анї мрій, нї надій,
Щоб скінчив ся вже бій;
Щоб скінчилась війна,
Братовбийча різня —
Не видать, друже мій.
Не видать і не знать,
Коли прийде опять
Мира тиха весна...
Колиж прийде вона?
Ми так раді витать...

ЖЕНЩИНИ ПРИ ПОЛІТИЧНІЙ РОБОТІ.

Від довшого часу розгорілась боротьба женщин, котрі домагають ся рівного права з мущинами. Жадають вони рівноправности в політичнім житю. Боротьбу свою мотивують сим, що женщина є властивою опікункою людського роду, бо під її доглядом виховують ся молоді поколїня, котрі в будучности надають керму житя всьому людству.

Були часи, коли женщина не мала найменьшого права не то політичного, але навіть родинного. В старинній Греції був закон, після котрого кожда жінка була полишена на волю свого мужа. Муж був головою родини, головою жінки і від нього залежала доля цїлої сїмї. Женщина була лише огнищем роскоші мужа.

Ще в 12. віцї у Франциї уважали женщину єством нечистим, низшим від мущини, знарядом спокуси і сосудом гріха.

Так отже женщини навіть в родинних справах не мали жадного рішаючого голосу. Але в тімсамім часї в культурніщих народів жіноча справа стояла инакше. В Німеччинї уважали жінку головою родини і опікунною роду та господарства. В Провансї (теперішний полудневий Франциї) уважали жінку наnею житя чоловіка, панею краси і роскоші.

Розуміє ся, що всякий стан протягом кількох столїть значно змінюєть ся. Так і жіноча справа протягом довгих лїт перейшла в инше понятє. Женщини почали більше розуміти і відчувати своє критичне положенє і тимсамим почали орґанїзувати ся в товариства, щоби спільною силою і працею здобути собі належні права. Рух сей почав ся при кінци першої половини 19. віку і найенерґічнїйше проявив ся в Америцї. В Европі він є ще досить слабий.

Перший жіночий конґрес скликано в Злучених Державах 1848 р. в Сенека Фолс, Н. Й. Там вибрано екзекутивний комітет, який мав надавати напрям всїй роботі. Боротьба почала ся з нечуваною силою. Женщини почали скликувати віча, обговорювати своє положенє, ухвалювали резолюциї і відсилали їх до державних властий. Коли прийшли якінебудь державні вибори, вони вибирали одного з кандидатів і старали ся впливати на своїх мужів, аби вони голосували на того кандидата. І вже 1869 р. в стейтї Вайомінґ законодатні тїла признали женщинам рівне право голосованя. За приміром сього стейту пійшли і другі стейти: Колорадо 1893 р., Юта 1896, Айдаго 1896, Вашінґтон 1910, Калїфорнія 1911, Арізона, Кензас і Ореґон 1912 р. І вже при останних виборах 1912 р. женщини мали право висилати 64 делєґатів, які мали велике значінє у виборі президента. Загально голосувало 3.000 женщин. Недавно право голосованя женщинам признали ще 3 стейти, а се: Монтана, Луїзіяна і Мішіґен. Отже число всїх стейтів, котрі признають рівноправність женщин, виносить тепер 12.

Послїдними часами телєґрами донесли вістку, що „Національна Жіноча Партія" скликує конвенцию до Колорадо Спрінґс на день 10—12 серпня б. р. Цїлью конвенциї є виробити плян політичної кампанії на слїдуючих виборів на президента. Після того пляну женщини старають ся бути рівноправні у всїх стейтах.

Тому, що теперішна демократична партія, з котрої походить Вілсон, виступала і виступає проти жіночого права, національна жіноча партія рішила поборювати демократичних кандидатів.

Сила в політичнім житю женщин значно збільшила ся. З ними мусять тепер числити ся кождий кандидат, бо вони становлять одну третю часть всїх голосів, що рішають у виборі. Тому женщини відіграють при будучих виборах замітну ролю.

ЛИСТ З ІТАЛІЙСЬКОГО ПОЛОНУ.

(Сей лист, писаний 10. лютого 1916 р., прислав один одновірчий доброволець до своїх свояків в Ню Кенсінґтон. Подаємо його без ніяких змін, пропускаючи лише імя автора і назви місцевостий).

Поважана українська Громадо! Любі Братя! Прийшло ся менї забрати слово подяки перед Вами, дорогі Братя! Слів подяки за Ваш дорогоцїнний дар не можу знайти. Слова за слабі, щоби висказати се, що серце чує. Слези в очах, тремтить рука і слова не годні устами вимовити, падаю на колїна і дякую Всемогучому за Ваш дар найсьвятїйший.

Я є сином бідного хлопа, як і всї наші батьки. Гімназию скінчив в голоді і холоді, щоденно допучуи дорогу 6 кільометрів до повітового міста. Цїлию моєю було служити мому народови. Однак прийшов инший час. Прийшло ся жити 18 місяцїв без найменьшої вістки з дому, круглим сиротою. Аж тепер дістав відомість, що село надпалене, батько і баба повмирали підчас битви в моїм рідним селі (може ґранат забив), а зістала ся тільки стара мати 55-лїтна. Одна тільки надія тримає мене при житю, що чейже зобачу свободу нашої України.

Повстаньте гетьмани, вільні сини України, розкрийтесь могили свободолюбних козаків. Нема вже їх нині. Справді заступили їх місце „Стрільцї", але на жаль в службі австро-мадярській. Чи кров їх буде заплачена?... Не знаю!

Однак наш нарід витворив других українських козаків, свободолюбних, вільних оборонців: Українців в Америцї. Вправдї Ви мусите працювати в поті чола, однак в так прикрій хвилї для нашого народа вступилисьте в боротьбу проти ворога нашого народа: проти нужди. І менї безпомічному невільникови припав Ваш дар. Хвала Вам, Братя, Сини України! Заповіт Ваш менї сьвятим.

Житє наше тут смутне, але потрохи використовуємо його. Я проваджу курс неграмотних, вчу пятьох читаня і писаня, вже навіть можуть децо переписа-бізувати, тільки друкованого не знають, бо не можна дістати українських книжок; також проваджу курс німецької мови. Очевидно, що книжок нема, але я вже порадив собі; написав ґраматику німецької мови, а тепер приготовляю італїйську ґраматику, бо дехто хоче вчити ся італїйської мови бодай на памятку.

З дому дістаємо відомости, що околиці наші понищені і наші батьки 55-лїтні пійшли муштрувати ся в цїсарській службі. „Ох біда, біда чайці небозі, що вивела дїточок при битій дорозі" — так і нашому народови. Австрійська власть богато нашого народа вивішала, шукаючи за русофілами-шпіонами, хотяй знала, що винуваті давно вже в Росії і виновників польські власти випустили і обсипали цьвітами (Бендасюка, попа Гудиму і иних). А тепер сотки наших людий пійшли під шибеницю. О сїм і о житю наших Русинів-Українців в галицьких реґіментах опишу Вам пізнїйше, коли довідаю ся, що сей лист дістанете. Просив би я також о адреси до наших ґазет в Америцї, де мігби я подати деякі мої писаня, передівсїм до ґазет независлих.

Отже з Богом, найдорожші Братя, мої добродителї! Здоровлю Вас всїх найсердечнїйше і остаю з висоцким поважанем.

Ваш найвірнїйший слуга
Н. Н.

Лист до мужа в Америцї.

Любий Мужу!

Два роки кулї смерть голосять.
Від тебе вісточки не маю,
Маленькі дїти хлїбця просять,
Бо з голоду бідні вмирають.
В селї холера, нужда, холод,
В людий щезає жива віра...
Їдять нас вуши. Спрага й голод
Так допекли нам, що не міра!

Через три роки зазнали горя,
Через три роки ми терпіли.
По селах були сліз повні моря;
Одні вмирали, другі млїли,
Через три роки голодували,
Не було збіжа, не було жнив,
Та ще до того ми зазнали
Таких проклятих, чудних див.

Нич ми не маєм!
Що ми зложили, — всьо забрали.
Тепер ми в нужді умираєм,
Таких ми тутки днів дождались!...

ВАСИЛЬ СІЧОВИЙ.

СИБІРСЬКІ СПОМИНИ.

Відїзд в козацьке село Н.

Послідним разом розповів я мій побут в О., про тамошні обставини, про положенє полонених і про відношенє до них Москалів. Нині прийдесь ся вам дещо побалакати про мої переносини в одну козацьку деревню (село) Н.

Як я вже згадав, ніхто не міг на стало остати ся в О., бо переносили всіх скорше чи пізнійше. Наконець прийшла черга й на мене. В передпослідний день Рідзвяних сьвят повідомив нас, себто мене й одного нашого штабового лікаря, російський фельдфебель, що завтра рано їдемо на село, де є дві роти наших полонених. Притім потішив нас тим, що маємо спеціяльне щастє, що їдемо в козацьке а не крестянське (селянське) село, де було би нам гірше. Ми, природно, не знаючи ні козаків ні селян, не тішились тим але не смутились, куди їдемо. Але опісля я переконав ся, що таки лучше було би між крестянами.

Перед днем нашого відїзду „воинское управление" дещо нам виплатило, а на другий день рано о 8-мій годині прийшов по нас конвойний салдат, який з крісом на плечах мав нам товаришити на призначене місце. Сівши в санки, поїхав я з лікарем на стацію. Обясню, що були тоді найлютійші морози і тому наша подорож не належала до розкошних...

По несповна півгодинний їзді висідаємо на стації. Тут повідомляє нас салдат, що наш поїзд прийде в полудне, а тимчасом ми мусимо ждати на коридорі, бо до ждальні нам „нельзя", себто: не вільно! Питаю ся: чому? У відповідь чую, що нам, полоненим, „не полагаєть ся" і дижурний жандарм не пустить. Так хоч-не-хоч прийшло ся нам „спацерувати" до полудня по коридорі, а щоб при тім не замерзнути, мусіли ми майже бігати від кута в кут. Найгірше було з ногами. Рівнож було дуже неприємно се, що збірала ся коло нас купа цікавих Москалів, подивляючи нас мовби які невидані чудовища.

Я завів був тоді бесіду з одним російським „вольноопредiляющим ся", себто по нашому одноріччаком. Представив ся він був за слухача техніки з Києва, а з походженя Малорос. Зачинаю з ним говорити по українськи, а він на моє здивоване відвічає, що по „хахлацки" забув, але розуміє.

— Якжеж то, — питаю ся — уважаєте себе за Українця чи там Малороса, а не знаєте української мови?

— Так совсем позабил, бо в универсітетє ґаварять на хахлацкі не приходілось, а только в деревнє с мужіками" — відповів мені запитаний Малорос. Я сумно усьміхнувшись, перервав на тім дальший розговір.

Тимчасом прийшло полудне, а наш салдат десь счез. По якійсь хвилі підходить він до нас несьміло і балакає, щоб ми ждали до вечера, бо в полудневім поїзді нема більше місця. Я спостеріг зараз, що наш салдатик кудись „гне", но зі студени почав з ним сварити ся, чому не пускає нас в почекальню погріти ся, або в буфет дещо теплого перекусити. Почувши се, наш салдат скочив зараз до дижурного жандарма і почав щось з ним толкувати, а по хвилі вернув ся і обявив нам, що можемо йти в буфет. Тут пробули ми до вечера.

У вечер сіли ми в поїзд і з тяжкою бідою дібрались коло півночи до бажаної стації. В часі їзди я позорив докладно поняв плян нашого воєнного опікуна. При виплаті в „воинском управлении" сказав нам комендант, що поїдемо в село, віддалене 120 верств: 100 верств зелізницею в другій клясі, а 20 верств кіньми. Білети й гроші на них мав взяти наш салдат-провідник. Сей же, сказавши нам ждати на вечірний поїзд, в якім була тільки четверта кляса, щоб опісля міг говорити, що мусів взяти четверту клясу, а не другу, бо такої не було, купив нам білети четвертої кляси, а решту гроший сховав собі. А зробив він се в меньшій мірі тому, що так робить його начальство в більших розмірах. І не подивуєть ся сьому ніхто, хто бодай трохи побував в Росії, особливо тепер, коли трафляють ся тут случаї, що цілі вози з живністю на стації десь як під землю щезають, і ніхто не знає, де й куди. Се сьмішне, але правдиве. У возах IV. кляси застали ми всюди з огляду на сьвята велике переповнене.

Не від річи буде згадати про внутрішний вигляд тих возів. Є вони досить широкі, та — о скільки я видів — дуже нечисті і брудні. Вікна малі, подвійні, з попереділюваними на 4 до 6 частий малими шибами. Лавки звичайні, деревяні, зладжені в сей спосіб, що розложивши їх дістаємо дві, одну над другою, гейби лави, ширини 2 метри. На кождій з тих лав має поміщати ся около 18 до 24 людий, залежно від довжини воза. В обох кінцях воза є дві зелізні печи, в яких палять углем. Се послідне не є дуже практичне з огляду на се, що часто нароблять смороду і диму, що в моїй дорозі стрічало ся. До того від зелізної печи є нагле, але нерівномірне тепло у возі. Ті, що сплять на горішній лаві, кричать, що їм дуже горячо, і справді так, як в парни, а ті, що в долині, зовсім мерзнуть. Природно, що IV. клясою їздять тільки найбіднійші.

Увійшовши до одного з таких возів, застав я цікавий товариський вид. Людий повно і то все помішане. Тут старші з молодшими, молоді мущини з женщинами лежать і сплять разом і ніхто не турбуєть ся там о якусь приличність або чемність. От, де хто заліз, там спить; де, коло кого, з ким, що там робить, — се нікого не обходить. Се в Росії — чув я — завсіди так, а в Сибіри ще більше, то-ж нічого дивного, що розпуста тут величезна! Взагалі полова мораль російської женщини в Сибіри — як доводилось мені видіти — є досить низка, на що рішучо не позволила б Українка, у якої полова етика є висока. Здеморалізованими поводі спостеріг я головно школярки середних шкіл, т. з. ґімназистки, і другі, а рівнож студентки с. є. курсістки, а говорю се яко наочний сьвідок деяких таких подій. Та я сказав тільки те, що найяркійше мені яко чужинцеви кидало ся в очи, а чого я дома не видав.

На стації М. ми висіли. На жаль, не застали ми тут жадних підвод і раднерад прийшло ся нам ждати до рана. На щастє наш проворний і досить оригінальний салдат винайшов нам недалеко одну селянську хату, в якій ми й доночували. Та не думайте, що ми пійшли зараз спати. Борони Боже! Впередприйшло ся нам пити чай. Се є чисто російський звичай, хоч стрічав я його також між Китайцями, а хто від кого сей звичай переняв, не моя річ, але мені видить ся, що перші від последних. Ми закусували сей чай мясом і хлібом, які остали ся зі сьвят. Хоч селянин був салдатови нерадий, що збудив я в ночи безцеремонно цілу родину, то до нас віднесли ся всі приязно і гостили, чим могли. Селянин був українським переселенцем.

Беручи на загал, то ся наша коротенька подорож була о стільки лучша від кріпостного монотонного життя, що бодай чимось ріжнила ся. На стації довело ся змерзнути, опісля в поїзді загріти ся і придивити ся „русскій культурній картині" з життя подорожних, а тепер в селянській хаті рівнож „покріпить" душу чаєм, що викликувало в нас досить інтересні враження.

Скажу до того, що найголоснійше з нас всіх присутних „покріпляв" свою душу наш салдат-провідник, бо своїм цмоканєм заглушив він все в хаті так, що здалека мож було почути, як сей грішник ратує своє тіло від студени чаєм. Бож се був правдивий сибірський медвідь. Літ яких 45, високенний ростом, з довгою на грудях бородою, з наївно строгим виглядом на лици, — він робив вражінє якоїсь дуже комічної фігури. Будучи в салдатськім плащи, в сибірській здоровенній шапці, він зовсім виглядав як давні сьвятці на старезних образах по наших галицьких старенких церквах. А вже дуже сьмішний вид прибирав він при вдягненю на себе верх плаща здоровенного сибірського кожуха, довжезного по пяти, й наложеним на голову рогатої капузи, щось в роді наших жіночих кантурів. Бо уявіть собі грубезну, високу на 2 метри колоду, себто салдата в кожусі, з довжезним на боці вожогом, себто салдатським карабіном, з остро в гору виставним рогом, себто салдатською капузою, до того причепіть до колоди зпереду густу галицьку мітлу, себто бороду салдата, от Ви й наберете дещо поняти про оружний виглял нашого воєнного опікуна. З комічним його виглядом лучили ся його комічні манери і слова.

Наприклад пригадую собі таке: У возі приступає він до лікаря, людини поверх 50 літ, і говорить: „Гей ти, дохтер, а давай пакурить, а єть грубих" (себто циґар) і не питаючись далі, поліз сам в кишеню лікаря і виняв кілька циґар. Опісля, навчившись від сього, як закурювати циґари, обертаєсь до мене з дурним сьміхом і говорить: „Е, в вас хороший дохтер, бо дает груби папіроси". Взагалі обєкт комічний до розпуки.

Або приміром при чаю: заки ми випили одну склинку, він випив одинайцять. Я, хоч набідив ся досить в окопах і виголодав ся що не міра, навіть в половині не відважив би ся йому дорівняти. І не диво. Як сам мені оповідав, він жив 600 верств від зелізниці, між Кіргізами, з якими густо-часто здорово „чубить ся", про що сам з гордостю розказував, як-то він Кіргізам лоби розбивав. Занимаєть ся почасти рільництвом, але більше виплачуєть ся годівля худоби з огляду на трудність транспорту збіжа до зелізниці.

З його оповідання я міг зміркувати, що він любить через міру сибірської степи, за нішо не пійшов би в Росію, і ненавидить своє начальство, яке, шісля нього, не знати на що зачало війну з „проклятим Ґерманцем" і вирвало його з нормального, щоденного житя в салдатське. Була се людина добродушна, але наївна й хитра зі своїми наївними поглядами на людий і на своє начальство. Притім завидував нам, полоненим, що будемо живі, а він може десь там згине в полі.

По триголинним відпочинку в хаті нас збудили до дальної подорожі. Узявши на себе здоровенні „шуби" (кожухи по нашому), виїхали ми в широку, як далеко оком сягнути, снігом покриту рівнину і по одноголиннім їзді, серед 40 степенів Реоміра морозу з вітром, побачили ми здалека якусь чорнію чу ся масу, яка постепенно розпливала ся в поодинокі групи згуртованих при собі козацьких хат. Та про се вже опісля...

Не так само, як два роки
Тому виглядала —
Помарніла, почорніла,
У крови скупалась...

Де стояли хатки білі,
Де садки пишались,
Там стоять тепер гармати,
А люди забрались.

Де пшениченька шуміла,
Овес, ячмінь, жито,
Тепер ступиш крок ногою, —
Там жовніра вбито...

Де колись співали пташки,
Дє житє шуміло,
Там теперки смутно й пусто,
Усе заніміло.

Колись чуть було там пісні
І чарівні тони.
Та... вплив Москаль їй в груди
Хижацькії шпони.

ЖНИВО НІМЦІВ У ФРАНЦІЇ.

Господарський змисл німецької воєнної управи.

Американський воєнний кореспондент. Карло фон Віґанд, який перебуває на західнім терені війни, подає опис хліборобської господарки німецької воєнної управи на занятих землях у Франції. Він пише:

„Німецька економічна орґанізація у Франції сягає аж до перших боєвих окопів. Німці посідають невичерпане жерело помислів на поли економічної, промислової і торговельної орґанізації, які після потреби вводять в житє. Все те становить сильні підвалини для ведення війни.

„Тут на західнім фронті всі поля вкриті ячменем, пшеницею, житом і вівсом. Вони сягають до самих окопів. В богато місцях жатє і збиранє збіжа мусить відбувати ся лише в ночи, бо в день не позволяють на те кулі машинових крісів з поблизких французьких окопів. Тисячі акрів збіжа лежать в обсягу стрілів непріятельських гармат, а помимо того праця на поли відбуваєть ся правильно дальше.

„Працю в поли виконують ті компанії і баталіони, які для зміни і відпочинку перенесено з передних окопів на зад армії. Великі мотори і вози, якими довозять ся оруже, амуніцію і поживу на боєву лінію, працюють постійно через кілька годин денно на поли.

„З Німеччини спроваджено на боєву лінію у Франції 35 великих машин до молочення збіжа. Ціла праця на поли находить ся під управою рільничого директора, якому помагають знавці хліборобства. Зразу уживано також і французькі молотільні. Однак показало ся, що вони є лихі в порівнаню з машинами німецькими.

„Загально надіють ся, що збіже, зібране на занятих французьких землях, вистарчить на виживленє всіх німецьких військ, які находять ся у Франції. Притім береть ся на згляд також і позістале цивільне населенє французьке.

„У Німців нішо не марнуєть ся. Вони збирають що дня всі відпадки і решти поживи. Ті відпадки вистарчають на вигодуване 60.000 безрог, числячи 4 місяці на годівлю.

„Один німецький корпус має позаду боєвої лінії власну молочарню, яка числить 600 коров. Отся молочарня доставляє для корпуса молоко, масло і спр. Згаданий корпус має свою власну різню і бровар.

„Денно ріжуть 65 волів і 200 безрог для свого ужитку. Щодня доставляє різня для жовнірів 1.000 кг. ковбаси. Позісталі кости мелять на муку і уживають до годівлі курий. Величезний курник є також власностию корпуса.

„Корпусовий бровар виробляє денно 12.000 фляшок пива. Пиво продаєть ся жовнірам по 6 центів за фляшку. Фляшку содової води продасть ся по 1 центі.

„Порція мяса для жовніра, який находить ся в окопах, виносить через 6 днів в тижни по 1 фунтови. Коли жовнір відпочиває, одержує лише одну третю часть фунта. Один день в тижни є без мяса.

„Богато дивізій і корпусів живе лучше, ніж люди в готелях Берліна. Таку правильну господарку ведуть однак лише ті війська, які через довший час не зістають на тихсамих становищах. Зовсім природно, не можна сего говорити про десятки тисяч жовнірів, які стоять в битві по обох боках ріки Сом і Анкр, де вони що хвилі переходять з одного місця на друге.

Марко Скритий.

Я БАЧУ І ВІРЮ!

—o—

Я бачу вилив на сіножатах,
З маленьких рік зробилось море;
Я бачу нужду, голод, змори,
Які панують в селянських хатах.

Я знаю дівчину — гуляла,
Вона була колись весела,
Була вродлива на всі села,
Тепер, мов цьвіт в зимі, зівяла.

Мені провиділась хатина
Стріхою шита, стара а рідна;
Вона була колись вигідна,
Там мешкав я, моя родина.

Тепер жеж бачу повінь крови,
Бачу дітий, що просять хліба;
А на могилі мого діда
Шаліє буря, брязчать окови.

Та вірю, що зрошена нива
Людською кровю, мусить встати!
Вона віджиє ще, видасть плід богатий,
Витати будемо горячі ще жнива.

МОБІЛІЗАЦІЯ ЖЕНЩИН.

До війни змобілізовано все: всіх мущин, почавши від підростків аж до старців; змобілізовано науку, штуку, промисл і накопичені богатства. Але війна ще не скінчена. Ще буде богато війн в будучности.

В Німеччині, Франції й Австрії мущини, здібні до військової служби, вичерпані. Воєнні критики предвиджують, що деякі держави вже з початком серпня або вересня будуть брати до воєнної служби на фронт тих, що тепер працюють чи то по зелізницях чи при телеграфах, телефонах і т. д. Англія має кілька компаній війська, що складають ся виключно з женщин, а Франція покликала до боєвої лінії кількасот пекарів, різників, кухарів і инших.

Цілий ряд француських публіцистів і державних мужів, як Умбер, Клєманго, Бефанже й инші ведуть тепер сильну аґітацію за тим, аби союзники заступили бодай вчасти воєнну силу Франції. Англія до війни не була приготована, Росія не мала оружа, Італія вела, а ще й тепер веде, маленьку війну. Весь воєнний тягар упав на Францію. Якби не Франція, то ціла Европа була би вже в руках Німців. Але до тої боротьби мусіла Франція запрягти всі свої сили: фізичні, умові і фінансові, і мусіла пролляти море крови.

Бачить тепер Франція, що властиво лише вона одна ставить головний опір непріятелеви, і взяла ся наклякувати своїх союзників до помочи. Сили у Франції вже на вичерпаню, а коли Англія, Росія й Італія не зреорґанізують ся, так конець кінців будуть змушені піддати ся центральним державам.

Франція не може рішити ся на страту останного жовніра, бо се означало би для неї неминучу загибіль. В передвоєнних роках приріст населення Франції постійно зменьшав ся, а по війні сей приріст буде цілком незначний. А коли війна протягнеть ся довше, то без сумніву деякі держави будуть змушені покликувати до армії навіть женщини.

ПО СТРАТІ ІВАНА ФРАНКА.

Сумна вістка прийшла до нас
На чужину:
Іван Франко осиротив
Україну.

Нз зарані благих надій,
Щастя й волі
Він пійшов у путь посмертну
Шукать долі...

На могилі з лавру вінець
Ми кладемо;
Твоїм шляхом до боротьби
Ми пійдемо.

О. Галевич.

Дітройт, Міш., 20. липня 1916.

Нащадки повинні стреміти до сього, щоби пізнати минувшину предків і розріжнити їх добрі і злі діла; відтак уважати, щоби злі діла направити, а добрі не зіпсувати. Рівночасно треба забути своїм предкам се, що вони, не хотячи, щось злого зробили. Може вони в добрім намірі се зробили, а що не вдало ся, вони сьому не винні. Ніколи не берім ся злобно осуджувати їх діла і своїх дітий не учім сього.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Нюйоркови грозить трамваєвий страйк.

Недавно доносили ми про трамваєвий страйк в Йонкерс, Н. Й., який вже почав ся. Страйк перекинув ся також на горішну часть міста Ню Йорку, до Бронкс і Вестчестер. Кондуктори і моторменн північної і західної части Бронксу вже застрайкували.

В середу рано спинено рух на лініях „Жером" і „Мек Лін", що мають получене з Монт Вернон, Йонкерс, Ню Рошел.

Провідник страйкерів Фінджеральд, заявив, що страйк може обняти цілий Ню Йорк, почавши від Батери Парку коло „савт фери", аж до найдальших околиць на півночи Ню Йорку.

В четвер застрайкували моторменн і кондуктори на трамваєвих лініях на Бронкс і з огляду на се, що знайшли ся страйколоми, прийшло около півночи до поважних заворушень на Тремонт евені і Бостон род, при чім вбито одного страйколома, а двох полісменів ранено. Заворушеня в инших місцях мали спокійнійший характер.

Страйк асекураційних аґентів.

Асекураційна компанія „Пруденшел" відкинула пропозицію вести переговори з юнійними делеґатами асекураційних аґентів. Та компанія віддалила з роботи 50 аґентів і через се 6.000 вроцих аґентів вийшли на страйк. Страйкуючі аґенти внесли обжалованя до федерального суду, в котрих говорить ся, що компанія постійно їх використувала, зменшуючи їм платню, а послідних 50 аґентів видалила з праці лише тому, що вони належали до юнії.

Новий зворот в нюйорськім страйку.

Кравецький страйк в Ню Йорку був вже близкий полагодження, коли робітничі делеґати перевели угоду з підприємцями. Сю угоду мали ще затвердити всі робітники по юніях загальним голосованєм. Одначе часть робітників, около 10.000, не згодила ся на заключену умову і зробила в середу демонстрацію по улицях міста Ню Йорку, домагаючи ся цілковитого сповненя всіх домагань, поставлених робітниками на початку страйку. До невдоволених пристають і инші, що були склонні до згоди.

Траґічна смерть епископа.

З Карлайл, Па., доносять, що там знайдено трупа методисько-епископального епископа-місіонара, В. П. Івленда. Він iшов на прохід і мав при собі зелізну палицю. Коли переходив понід зелізничий міст, де були електричні дроти, нехотячи зачепив палицею о дроти від чого безпроволочно наступила смерть.

Знайшли трупа.

З ріки Гудсон в Ню Йорку витягнули трупа незнаного на імя чоловіка. Він числить меньше-більше 35 літ житя. Високий на 5 стіп і 8 цалів. Важить 175 фунтів. Волосє темно-буре, вус темно-жовтий, убранє чорне.

Каже, що невинно сидить в арешті.

Ем. Андріяни, родом з Росії, жалується в нюйорській московській ґазеті „Голос Труда" (ч. 95), що цілком невинно засуджено його на арешт. Працював він в Ансонії, Конн., в одній фабриці, де вибух страйк. Він аґітував між страйкерами, щоби видержали в боротьбі. За кілька днів покликано всіх страйкуючих робітників до сіти гол, де переводилась розправа. До робітників вдиїс ся адвокат з пропозицією, щоби вони залишили страйк, бо компанія не виплатить їм їх задержаної платні. Андріяни звернув ся до адвоката і сказав: „Нам нема що вірити адвокатам, бо вони нам нічого не поможуть. Адвокати не боронять наших інтересів, лише інтереси підприємців, а наші інтереси ми мусимо самі боронити". Після того адвокат попросив його вийти за двері, що й Андріяни зробив.

На другий день його арештовано і він пересидів 5 днів, а відтак випущено його за запоруку на волю. Вневдовзі відбув ся суд і йому присуджено 4 місяці арешту. Андріяни вносив просьбу до апеляційного суду, але всі формальні і навіть один член соціялістичного відділу, Касянов, обжалували його і суд просьбу відкинув.

Андріяни на закінчене свого листа до редакції „Голоса Труда" пише: „Справедливий" суд видав мені скорий і справедливий вирок: 4 місяці тюрми і $99.48 на оплату судових коштів. — Посидимо"...

Сусіди вороги.

В Гайленд Парк, Н. Дж., посварились два сусіди, Луіс Горбах і Фердинанд Керстен. Сварка зайшла, як звичайно між сусідами, за стежку і корову. Л. Горбах мав корову, а Ф. Керстен мав стежку, котрою переходив все до трамваєвої стації. Горбахова корова деколи заходила і пасла траву біля стежки, за що Керстен був дуже обурений. В понеділок оба сусіди посварились, а коли у вівторок Керстен побачив свого ворога на своїм подвірю, змірив до нього крісом і убив на місци. Керстен віддав ся сам в руки поліції, а звідти відіслали його до повітового карного заведеня в Ню Бронсвік, Н. Дж.

Біл проти пиянства.

„Національне Товариство Обезнеки", якого членами є Дж. Лондон, Генрих Форд і инші, готовить ся внести на слідуючу сесію в конґресі біл, щоби кождий прихильник алкоголю діставав спеціяльне посвідчене від міської управи. Таке посвідчене коштувалоб один долар для одної особи, а 5 долярів для цілої родини.

Коли би той біл увійшов в житє, тоді властитель сальону не сьміє продавати пива або инших напитків особам, що не мають позволеня. Женщини мусять мати також позволенє. Було би дозволено продавати острі напитки, але лише в такій мірі, щоби не можна вицити ся. Коли поліція заарештує пяного чоловіка, тоді властитель сальону тратить „лайсенс", а пяного беруть на пару днів до арешту і відбирають карту позволеня. Слідуючого року він може собі знова вибрати посьвідку, але при заарештованю вдруге тратить цілковито право уживати напитків. Посьвідка мусить бути підписана і її не буде вільно нікому позичати. Кого на сім приловлять, дістане 30 днів арешту.

Члени „Н. Т. Обезцеки" думають здержати в той спосіб пиянство. Тоді не буде пяниць, не буде так богато злочинів, убийств і инших вчинків, які є наслідком пиянства. Коли конґрес ухвалить і президент потвердить — біл сей буде обовязувати ще таки сього року.

Очікують приїзду цепеліна.

Брістоль, Тенн. — Німець Рудольф Г. Кратохвиль одержав лист від свого брата з Німеччини, в котрім доносить, що він і ще кількох инших прибудуть до Америки около 15. серпня цепеліном.

З Канзас Сіти доносять, що між тамошними державними урядниками запанував переполох з причини майбутнього приїзду цепеліна. Сподівають ся, що цепелін загостить там найперше.

Плаваюча коршма.

В місточку Пенс Грув, Дел., де виробляють вибухові матерії, заборонено продавати острі напитки. Продавали справді деякі тайно, але сей інтерес був дуже небезпечний. Один з торговців упав на добру гадку. Наладував на малий корабель алькоголю ріжного рода і виплив на воду. Вскорі розійшла ся вістка, що до берега приїздить корабель, де можна дістати доволі напитків. Благородні души дуже тішились такою пригодою і що дня по роботі спішили до корабля, де запивались. О сім довідав ся шериф і з кількома полісменами пійшов також до корабля, де застав около 5.000 людий. Бізнесменів позаарештовано.

Мастон „армії спасеня".

Повітовий урядник Ню Йорку подав до публичного відома, що грошевий стан каси „армії спасеня" в Америці (Салвейшен армі оф Амеріка) виносить 8 міліонів 353 тисяч 179 долярів і 79 центів. Зарядь армії ухвалив вибудувати нову величаву каменицю на розі улиць Корт і Керрол.

НОВИНКИ.

НЕ ВПУСКАЮТЬ ДО АНҐЛІЇ АМЕРИКАНСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА.

Лондон, 26. липня. — Американський журналіст МкКлюр, який приїхав з Америки до Ліверпулю кораблем „Філядельфія", мусить вернути тимсамим кораблем сейчас назад до Америки, бо анґлійські власти не хочуть впустити його до краю. — МкКлюр є визначним ірляндським патріотом в Америці, а британські власти закидають йому попиранє німецької пропаґанди в Америці. Анґлія не впускає тепер до границь Ірляндії навіть членів ірляндського запомогового комітету, які з Америки посилають гроші на поміч Ірляндцям в старім краю.

ВОЗДУШНИМ КОРАБЛЕМ З ФРАНЦІЇ ДО РОСІЇ.

З Парижа доносять, що французький летун лийтнант Марпіаль забажав перелетіти аероплином з Франції через Німеччину до Росії. З Франції вибрав ся він в четвер 20. липня 6. рано о год. 9.30 рано, а вже о год. 8.30 рано 21. липня був коло Холму, на Україні. Через недостачу ґазоліни мусів спуститись на землю. Німці забрали його разом з літаком в полон.

Цілию Марпіаля було розкидати по Німеччині відозви, в котрих говорилось, що Французи є в силі бомбардувати Німеччину аеропланами. Такі прокламації розкинув він справді в Берліні, але бомбардувати не діждав ся, бо мусів сам добровільно віддатись в полон.

ЩО БУДЕ З ІРЛЯНДІЄЮ І ЇЇ ГЕРОЄМ Р. КЕЙЗМЕНТОМ?

Анґлійський уряд не всилі допровадити до кінця проєкт про автономію Ірляндії — так заявив премієр Есквіт. Тимсамим проєкт автономії для Ірляндії буде лише проєктом, а Ірляндія буде дальше під воєнним правлінєм Анґлії.

Рекурс в справі неважности засуду смерти сер Роджера Кейзмента відкинено. Прокуратор відкинув просьбу з заявою, що можна апелювати ще до палати льордів.

На руки премієра Есквіта внесено просьбу о докладну ревізію процесу і знесенє вироку смерти. Петицію підписали: 6 епископів, 26 послів парляменту і 51 визначних осіб з цілої Анґлії, а то — літерати і професори. Вдова по редакторі „Айриш Сітізен" рівнож внесла просьбу о знесенє вироку смерти.

ГУРАҐАН В ЕСПАНІЇ.

З нечуваною силою лютив ся в Еспанії гураґан, який перейшов провінції Саґароса, Сорія, Валядоліді, Льон і Понтеведра. Місцевість Тореон цілком в руїнах. В Атеці і Араґонісі гураґан пірвав три церкві і кинув їх кількасот метрів з місця. Міністер внутрішних справ удав ся сейчас до понищених околиць, аби прийти населеню з помочю.

НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ В САН ДОМІНҐО.

В середу, 26. липня, відбули ся вибори на президента маленької републики Сан Домінґо. Президентом вибраний Генріквец Карваял. Вибрано його ще 17. мая, однак через розрухи, які там були занановали, конґрес не потвердив його вибору. Тепер розрухи утихли і його вибрано знова, а конґрес потвердив вибір.

ПАМЯТНИКИ ПОГИБШИМ УЧИТЕЛЯМ І УЧЕНИКАМ.

З Дармштадту доносять, що німецьке міністерство просьвіти видало розпорядженє, силою якого всі шкільні заведеня мають справити собі великі фотоґрафії погибших учителів і учеників своєї школи і умістити їх по клясах. Розпорядженє відносить ся до всіх від найнизших до найвисших шкіл. Кошти в народних школах мають покрити громади, а кошти в ґімназіях, реальних школах і університетах мають покрити державні шкільні каси.

ЗАВОДЯТЬ КАРТОЧКИ НА ОБУВУ.

В московській міській думі недавно раджено над заведенєм карт на обуву, котрої ціна підскочила майже в шестеро висше, як перед війною. Стверджено, що вся вина лежить в тім, що богатші пані купують річно по кількайцять пар обуви. На внесенє одного з послів ухвалено, щоби завести карти, на основі яких кожда особа мала би право купити не більше лише 2 парі обуви на рік.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Тов. Запорожська Січ, від. 367 У. Н. С. уряджує

ПІКНІК

В СУБОТУ, ДНЯ 29. ЛИПНЯ 1916 Р.

о годині 1-ій пополудни

в Фльот Брідж Парку.

Кару брати Webster i Sodus Point 13 Stop.

На сей пікнік запрошуємо до участи всі місцеві і доокола чні Братства і Товариства.

За добру забаву ручить Комітет:

Никола Перчик, предс.,

Дмитро Федоришин, секр. рек.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА 1917 РІК.

Календар У. Н. Союза, який розходить ся у многих тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бізнес, а залежить йому на тім, щоб про него знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошенє до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20.000 примірників. Ціла сторона, 34 кв. цалів коштує 18.00 дол. Місце на окладинках та спеціяльні сторони дорозше, після умови. Пів сторони коштує 10 дол.; чверть сторони $5.00. Найменьше оголошенє може обіймати осьму часть сторони і коштує 3.00 дол. Хто хотів би в своїм оголошеню помістити також і фотоґрафію, чи то свою чи свого бізнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовленя такої кліші з фотоґрафії, то значить, що його оголошенє буде о стільки дорозше коштувати, кілько винесе кошт виготовленя з фотоґрафії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить находити ся в редакції по день 30-го серпня. Гроші за оголошеня належить посилати рівночасно. Оголошеня на кредит безуслівно не будуть друкувати ся.

З гори зазначуєть ся, що всякі оголошеня від фірм „лікарських", що то лічать листовно на сотки миль, дальше оголошеня покутних „банкирів" без урядової запоруки, та всі такі оголошеня, з яких на перший погляд пізнати, що вони є обчислені на ошуканство легковірних, не можуть бути поміщені в календарі У. Н. Союза.

Фотоґрафії Братств і Товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі, театральні і т. п., котрі хотілиб, щоби їх фотоґрафії були поміщені в календари на 1917 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 30. серпня с. р. Рівночасно просить ся прислати з фотоґрафією чек або моней-ордер, виписаний на імя „Свободи" на суму $5.00. Сі гроші ужиєсь на покритє коштів виготовленя з фотоґрафії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі письма належить адресувати:

„SVOBODA"

83 Grand St., Jersey City, N. J.

ІВАН ФРАНКО.

Мойсей.

ПОЕМА.

(Дальше).

XVII.

Щось було з початку в тих словах,
Наче чистії води;
Віяв сьвіжостю, добростю з них
Якийсь дух охолоди.

Та помалу душне щось тягло,
Наче самум пустині,
І робило ся лячно, немов
В ніч без сьвітла дитині.

І жахнув ся Мойсей і з землі
Підволік ся на силу,
І сказав: „По що мучиш мене,
Поки ляжу в могилу?

„Ти не мати моя! З твоїх слів
Не любов помічаю.
Ти не мати! О, ти Азазель,
Темний демон одчаю.

„Відступись! Заклинаю тебе
Тим імям штирочертним!
Я не вірю тобі! Ти брехун,
Хоч ти будь і безсмертним".

І почули ся тихі слова:
„Нерозумна дитина!
Ти клинеш мене Ним, а я-ж сам
Його сили частина.

„Що мені твоя вбога клятьба!
Ти-б умер із одчаю,
Як би сотую частку лишень
Знав того, що я знаю.

„Ти клинеш, як твою сліпоту
Ткнув промінчик пожежі,
В якій я живу й Він — понад всі
Часу й простору межі.

„Ось розсуну ще крихту тобі
Тіснозорости таму:
Глянь на край той, що Він обіцяв
Праотцю Аврааму!"

І заблис увесь захід огнем,
І уся Палестина
Стала видна Мойсею з гори,
Мов широка картина.

А незримий товариш його
Знай по тихо говоре:
„Бачиш зеркало чорне в низу?
Се є Мертвеє море.

„А по той бік високі шпилі
До небесної стелі
Простягають ся круто рядом, —
Се там Кармелю скелі.

„Глянь на північ, де гори Сіон —
Євусеї кочують,
А як крикнути добре з гори,
Аморeї почують.

„Отся срібная стрічка — Йордан
В Мертве море впадає;
Близко устя його Єрихон
Вродового жадає.

„Одинока долина над ним,
Та тіснять ся до неї
Амоніти по сей бік ріки,
По той бік Хананеї.

„А на заході гори, верхи,
Полонини широкі,
А на північ мале озерце
І знов гори високі.

„Ось тобі й Палестина уся,
Край овець і ячменю!
Від Кадеса до Кармеля всю
Мов затулиш у жменю.

„Ні шляхів тут широких нема,
Ні до моря проходу!
Деж тут жить, розвивать ся, рости
І множить ся народу?"

Та відмовив понуро Мойсей:
„Хто дав з каменя воду,
Той сей край перемінить на рай
Для свойого народу".

XVIII.

Знов почув ся притишений сьміх:
„Віра гори ворушить!
Та поглянь сей новий ряд картин:
Те, що стати ся мусить!

„Бач, як сунеть ся племя твоє,
Як Йордан переходить,
Єрихон добуває і скрізь
У річках крови бродить.

„Ось столітями йде боротьба
За той шмат Палестини:
Аморeї, Гебреї, Хетта,
Амалик, Филистини.

„Ось гебрейськеє царство! Що сліз
Коштувати-ме й крови!
А заважить у судьбах землі,
Як та муха волови.

„І не вспіє воно розцвисти,
Й розлетить ся на части,
Щоб у пащу могутних сусід
Часть за частю упасти.

„Ось поглянь, які хмари летять
Від Дамаска й Галаду!
Се йде Ассур, Гебреям несе
І руїну й загладу.

„Ось поглянь, червоніють поля,
Труп на трупі усюди.
Се підняв ся страшний Вавилон
На загладу Іюди.

„Храм Єгови в огні... А сей тлум
Мов комахи на полю
Йдуть по тисячу сковані враз
Недобитки в неволю.

„Чуєш плач? На руїнах рида
Одинокий розумний,
Що корити ся радив врагам,
Щоб не впасти до трумни.*)

„Як-же пустка смердить! Але ось
Мов по-нітьмі свитає...
З тих, що тлумом пійшли, подивись,
Як-же мало вертає!

„Щось дрібненьке ворушить ся там
Коло мурів Салима:
Новий люд, новий Бог, новий храм,
Нова сила незрима.

„І росте воно, бєть ся в біді,
І чіпляєть ся ґрунту,
Мов будяк той низкий і ціпкий,
Все готовий до бунту.

„Понад голови люду того
Йдуть всесьвітнії бурі,
Панства, царства встають і падуть,
Мов фантоми понурі.

„Він вже в своїм кутойку хова
Непохитне завяте,
І ненависть лиш має для всіх
І незмінне прокляте.

„Та ненависть, найтяжша з усіх,
„Задля иншого Бога"
Бач, як кублить ся біля того
Храмового порога!

„Вона плодить ненависть. Ось глянь,
За тиранським велінєм
Ідуть сили, щоб племя твоє
Ще раз вирвать з корінєм.

„Чуєш стук? Се зелізна стопа
Тих страшних леґіонів,
Що толочить юдейські поля,
Робить пустку з загонів.

„Чуєш плюск? Се ворожі мечі
Кров юдейськую точать.
Чуєш крик? Се юдейських дівчат
Дикі коні волочать.

„Онде мати голодная їсть
Тіло свойого плоду!
Онде тисячі мруть на хрестах —
Цьвіт твойого народу.

„Іще раз храм Єгови горить,
І сей раз у останнє:
Бо що тая рука розвалить,
Те вже більше не встане.

„Іще раз недобитки пливуть
У неволю як ріки, —
Та немає вже їм вітчини,
І не вернуть на віки.

„І загасне Ізрайля зьвізда,
Щоб вже більше не сяти;
Лиш ненависть, що в храмі зросла,
Пійде сьвітом гуляти.

„Сумніваєш ся? Віри не ймеш?
О, ймеш віру, я знаю!
Се той рай, що жде племя твоє
У обіцянім краю!

„Ти для нього трудив ся! Скажи,
Було за що трудить ся?
Щоб наблизив ся він, може ще
Схочеш палко молить ся?"

І поник головою Мойсей.
„Горе моїй недолі!
Чиж до віку не вирвать ся вже
Люду мому з неволі?"

І упав він лицем до землі:
„Охурив нас Єгова!"
І почув ся тут демонський сьміх,
Як луна його слова.

(Конець буде).

*) Пророк Еремія.

У реставранті.

Гість: Чого-ж сьогодня дали мені лише один шматок мяса у борщи, коли все доси бувало два?

Вейтер: То мабуть кухар забув розрізати його на двоє...

По іспиті.

Студент по іспиті телеграфує до батька: „Диплом є, гроший нема".

У вагоні.

Степан: Ти до якої стації ідеш?

Петро: Се залежить від того, на якій мене висадять...

ЛІЧБУРҐ, ПА.

УКРАЇНЦІ ЛІЧБУРҐА І ОКОЛИЦІ!

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 6. СЕРПНЯ С. Р.

о 2-ій годині пополудни відбуде ся

в Опера Гол

ВЕЛИКЕ НАРОДНЕ ВІЧЕ.

Будуть говорити М. СІЧИНСЬКИЙ і М. ЦЕГЛИНСЬКИЙ про війну в Европі; про наш старий край, про українську справу, про те, що нам тут робити.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДО! Приходіть і приїзджайте всі!

91 ВІЧЕВИЙ КОМІТЕТ.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Українська Громадо!

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 30. ЛИПНЯ С. Р.

— відбуде ся —

ВЕЛИКЕ ВСЕНАРОДНЕ ВІЧЕ

в Лейбор Лайсіум гали, 580 Ст. Пол стр.

Початок о годині 2-ій пополудни.

Реферувати будуть бесідники з рамени Федерації Українців в Злуч. Державах д. МИРОСЛАВ СІЧИНСЬКИЙ і д. МИКОЛА ЦЕГЛИНСЬКИЙ. — На вічу буде співати хор під управою професора МИРОНА КОРИКОРИ.

Запрошуємо всіх місцевих і доокуличних Українців і Українок. 82—91

ЗА КОМІТЕТ:

„Укр. Проґресивна Громада", „Укр. Нар. Дім", „Запорожська Січ", „Вільна Україна" і посли першого Українського Сойму.

ПОЗІР! ПІТСБУРҐ І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ ЗЛУЧЕНИХ ПІТСБУРСЬКИХ ТОВ. І БРАТСТВ ВІДБУДЕТЬ СЯ

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ

ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 30. ЛИПНЯ 1916 р.

на NILD'S GROVE

в HAYS BOROUGH, PA.

Вступ від пари $1.50, від самих панночок 25 цнт. До того покріпляючі напитки даром.

РОДИМЦІ! Приходіть громадно на сей Перший Великий Пікнік. Там, в тіни, під триста-літними деревами, забавитесь по товариськи, віддихнете сьвіжим і присмним воздухом, та рівнож сповните свій патріотичний обовязок. Весь дохід який буде з сего пікніку, призначений на будову УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ В ПІТСБУРҐУ.

За добру і веселу проґульку, подбає

КОМІТЕТ ЗЛУЧЕНИХ ПІТСБУРСЬКИХ ТОВ. І БРАТСТВ.

ДОРОГОВКАЗ: З міста треба брати Мікіспорт кару на 4-ій Евені, а зі Савт Сайд треба перейти через міст 10-ої улиці і також взяти Мікіспорт кару, а їхати нею аж до Вайт Брідж, там буде чекати оден з комітету який спровадить Вас на місце проґульки.

ЯКІ КОРИСТИ ДАЄ У. Н. СОЮЗ СВОЇМ ЧЛЕНАМ?

Цілию У. Н. Союза є зєдинити в одну громаду всіх Українців, замешкалих в Америці, без огляду на їх політичні чи релігійні переконаня, нести матеріяльну поміч членам і їх родинам на случай смерти або нещастя члена, ширити серед своїх членів просьвіту і науку через видаванє часописи і просьвітних книжочок.

Головні користи для членів є отсі:

НА СЛУЧАЙ СМЕРТИ родина члена одержить посмертну запомогу, і то в цілости в такій сумі, на яку член був обезпечений.

НА СЛУЧАЙ КАЛІЦТВА АБО НЕСПОСІБНОСТИ ДО ПРАЦІ одержить член запомогу з фонду убогих.

Кождий член дістає ЧАСОПИСЬ І ПРОСЬВІТНІ ВИДАНЯ.

Крім сего одержують члени, за місячною доплатою до народного фонду в сумі 25 цнт. за кожду дитину, ДІТОЧУ ЧАСОПИСЬ, А НА СЛУЧАЙ СМЕРТИ ДИТИНИ, ЗАПОМОГУ У ВИСОТІ ДО $200.00 (на покритє коштів лїченя і похорону дитини). Спосібним дітям уділяє У. Н. Союз стипендії на покінченє наук у висших школах.

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION,
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ТАБЕЛЬКА ПЛАЧЕНЯ МІСЯЧНИХ ВКЛАДОК

ДО КАСИ УКР. НАР. СОЮЗА НА ФОНД ПОСМЕРТНИЙ ПІСЛЯ КЛЯС І ВІКУ.

Кляса A $250
Кляса AA $500
Кляса B $750
Кляса C $1000
Кляса BB $1500
Кляса CC $2000

Місячна вкладка є стала т. зн. член буде платити тусаму вкладку через ціле житє.

Кляса	A.	AA.	B.	C.	BB.	CC.
вік	на $250	на $500	на $750	на $1000	на $1500	на $2000
18	22	43	65	86	1.29	1.72
19	22	44	66	88	1.32	1.76
20	23	45	68	90	1.35	1.80
21	24	47	71	93	1.40	1.86
22	24	48	72	95	1.43	1.90
23	25	49	74	98	1.47	1.96
24	26	51	77	1.01	1.52	2.02
25	26	52	78	1.04	1.56	2.08
26	27	54	81	1.07	1.61	2.14
27	28	56	84	1.11	1.67	2.22
28	29	57	86	1.14	1.71	2.28
29	30	59	89	1.18	1.77	2.36
30	31	61	92	1.22	1.83	2.44
31	32	63	95	1.26	1.89	2.52
32	33	65	98	1.30	1.95	2.60
33	34	68	1.02	1.35	2.03	2.70
34	35	70	1.05	1.40	2.10	2.80
35	37	73	1.10	1.45	2.18	2.90
36	38	76	1.14	1.51	2.27	3.02
37	40	79	1.19	1.57	2.36	3.14
38	41	82	1.23	1.63	2.45	3.26
39	43	85	1.28	1.69	2.54	3.38
40	44	88	1.32	1.76	2.64	3.52
41	46	92	1.38	1.83		
42	48	96	1.44	1.91		
43	50	1.00	1.50	1.99		
44	52	1.04	1.56	2.08		
45	55	1.09	1.64	2.17		
46	57	1.14	1.71	2.27		
47	60	1.19	1.79	2.37		
48	62	1.24	1.86	2.48		
49	65	1.30	1.95	2.60		
50	68	1.36	2.04	2.72		

Крім місячної вкладки після повисшої табельки кождий член без огляду на стан, вік і клясу платить еще 35 цнт. на слідуючі фонди: 10 ц. на фонд резервовий, 5 ц. на фонд убогих, 3 ц. на фонд народний і 17 ц. на фонд адміністраційний.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ЧИТАЮТЬ І ЗАМОВЛЯЮТЬ ОГОЛОШЕНЯ.

За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", редакція не відповідає. Хто замовляє щонебудь з поміщуваних оголошень, нехай звертає ся просто на адресу тої фірму, яка оголошує ся в „Свободі". Належить замовляти лише те, що „Свобода" оголошує від себе. На се треба добре уважати.

Звертаєсь увагу Вп. читачів нашої часописи, що, коли вони засилають замовленя до фірм оголощуючих ся в нашій часописи, роблять се на власне ризико і редакція за се відвічати не може.

„Свобода" є орґаном У. Н. Союза і поміщує безплатно лиш оголошеня про засїданя відділів сеї орґанізації. Прочі оголошеня є платні. Вимоги становлять викази жертв, коли гроші зістали відіслані до Федерації Українців в Злучених Державах, і ОГОЛОШЕНЯ ПРО НАРОДНІ ВІЧА, ЯКІ НЕ МАЮТЬ ЦІХИ ПАРТІЙНОСТИ. Такі оголошеня містимо безплатно, подаючи їх зміст в скороченю.

Оголошеня концертів, представлень, місцевих народних сьвят і манїфестацій поміщуємо лише за окремою оплатою, надісланою з гори. Коли з гори не одержимо належної заплати, то містимо лише згадку про заповіджений концерт чи представленє з поданєм дати і місцевости, і то лише тоді, коли дохід призначений на народні ціли.

Поміщуванє більших оголошень є коштовне, і сторони, даючі оголошеня, мусять самі покрити сї кошти, бо видавництво не має ніяких спеціяльних фондів на оплату таких коштів.

Всякі оголошеня мусять бути надіслані до адм. „Свободи" найменьше на три дни перед виходом даного числа часописи.

„СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

В сій рубриці поміщуйте слідуючі оголошеня: Коли хочете віднайти своїх свояків, краянів або товаришів. —Коли шукаєте занятя.—Коли бажаєте, щоб хтось доніс Вам, де іде добре робота.—Коли потребуєте аґентів до пошириня Вашого бизнесу.—Коли потребуєте робітників до праці в бучерні, ґросерні, готели або на фарму.—Коли шукаєте спільників до бизнесу.—Коли шукаєте дяко-учителів і учителів музики.—Коли маєте хату або фарму на продаж.—Коли маєте хату або фарму до винайму.—Коли маєте на продаж якісь річи.—Коли пошукуєте людий на мешканє з харчом.—Коли продаєте свій бизнес або хочете купити чи обмінитись з ким.—Коли хочете подати свою адресу або бизнес до публичного відома.

За оголошеня поміщені в сій рубриці платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразово поміщенє, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщенє. — Оголошень женитьби не приймаєсь.

Пошукую мого шваґра ДМИТРА ЛАЗОРЕНЬКА. Походить з міста Снятин, Гал. Хто би о нім знав або він сам, прошу ласкаво зголоситись на адресу: Alex Harris, 1787 St. Aubin Street, Detroit, Mich. 89-91

Пошукую свого мужа МИХАЙЛА БАЛАЦЬКОГО з Лучинець, пов. Рогатин, який 14. липня с. р. покинув мене з малими дітьми і до сего часу не дає о собі знати. Хто би о нім знав або він сам, нехай зголосить ся на мою адресу а дістане $5.00 нагороди. Haska Balacka, 74 Wilson St., Rochester, N. Y. 91-92

САЛЬОН НА ПРОДАЖ в околици де мешкають Українці, Поляки і Словаки. Бизнес вироблений; продає ся 33 до 35 пів-бочок пива. Продає з причини виїзду на свою фарму. Голоситись устно або письменно на адресу: Saloon, Box 29, 91 Mercer St., Newark, N. J. 91

НА ПРОДАЖ ФОНОҐРАФ з богато гарними рекордами в дуже добрім стані. Коштував $45.00 а властителька продасть його за $15.00. Голоситись до: Mrs. Petrak, Room 1, 98 E. 7th Str., New York, N. Y. 82-94

$5.00 НАГОРОДИ дістане той, хто подасть теперішну адресу МИХАЙЛА ДРЕБОТА, сина Івана і Олени Дребот з Боринич, Галичина, Австрія. Зголошеня слати на адресу: F. M. T., 83 Grand St., Jersey City, N. J. 87чє97

ЛЮДИ — приходіть по роботу в фабриках, фармах, ресторанах, готелях, звізницях, цеґольнях, дорогах, стайнях і т. и. Приведіть своїх приятелів. — Schwartz's Agency, 38 Montgomery St., Jersey City, N. J

ОДИНОКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР

Dr. JOHN SMITH. Jr.,

СПЕЦІЯЛІСТ-ХІРУРГ

327 E. 17 St., New York, N. Y.

Офіс отворений від год. 12—2 попол. і від 6—8 вечер, а в неділї і сьвята від 10 рано до 4-ої пополудни. Телефон: Stuyvesant 4493. 86—

МАРІЯ КРУШИНСЬКА

АКУШЕРКА І ФЕЛЬЧЕРКА

(Бувша настоятелька Положничого Інститута при шпитали у Варшаві).

Дає сумлїнну і скору услугу в кождім часі.

53 NEWARK AVE., JERSEY CITY, N. J.

2-ий поверх. Телеф. 4293

НОВІСТЬ! Чи ви вже бачили сей новомодний ножик? Мабуть — ні! Пригляньте ся на сей ножик, як він штудерно зроблений. Він має два правдиво сталеві вістря, один прирад до отворюваня бляшаних кенів, один коркотяг і одно шило.

Всї ті прирядя отвирають ся і замикають ся автоматично, на спружинах. Рамці сего ножика є мосяжні а окладинки ґебанові. Сей ножик є дуже потрібний кождому чоловікови, бо він є так штудерно зроблений, що заступить вам кілька знарядів які є необхідні в кождім домі. ЦІНА СЕГО НОЖИКА Є ЛИШЕ $1.25. Тож, коли хочете користати з сего дуже спосібного ножика, то не відкладайте з дня на день, але ще нині пришліть нам 25 ЦНТ. марками а решту доплатите при відбираню ножика. А єсли ножик не є такий як тут описано і вам не сподобаєсь, то гроші вертаємо. 91-98

Замовленя шліть на адресу:

INTERNATIONAL SALES CO.,
1850 W. Erie Street, Chicago, Ill.

ВІСТИ З ТЕРЕНІВ ВІЙНИ —

се вісти, за якими допитуєсь нині майже кождий Українець. В погоні за такими вістями всякий старається передплачувати якусь часопись; декотрі купують календарі, а найбільша частина Українців дається ловити на подаляючі ся від часу до часу книжочки з шумними титулами про описи з теренів війни, яких видавці упевнюють людий, що в сих книжочках находять ся докладні описи знищеня українських земель, описи битв на всіх воєнних фронтах, а й повний виказ убитих, ранених і полонених жовнірів австрійської армії.

Тимчасом — все те є пусті байки, бо сї книжочки є нічим иншим лише передруком деяких вістий з американських українських часописий, які були друковані ще в початках війни а лісти втрат убитих, ранених і полонених заледви подають кількадесять мієн, взятих рівнож з тутешних часописий. Сьвіжих описів і нових вістий там ніхто не дошукаєсь, бо все найцікавійше подають американські українські часописи — а часопись „Свобода" особливо подає крім біжучих воєнних вістий ще й цікаві описи від свого власного кореспондента Українського Січового Стрільця.

Хто сих часописий не заховав собі на память, той і не має тих всіх вістий та докладних описів з воєнних подій, а хто не набув ніякого українського календаря, той і не має тих многих ілюстрацій з сих нелюдських воєнних борб.

Тому ті, котрі бажали би мати в своїй хаті те все, що минулось, ті всі описи про наїзд російської навали на галицькі землї і про війну взагалі, в кождоденнім перегляді — таким радимо набути на память слідуючі видання:

РІЧНИКИ „СВОБОДИ"

З половини 1914 року, т. є. від часу розпочатя війни, за 75
Повний річник „Свободи" з 1915 року за $1.50

КАЛЄНДАРІ:

Календар У. Н. Союза з року 1915 30
Календар У. Н. Союза на рік 1916 50
17 лїст втрат убитих, ранених і полонених жовнірів Українців австрійської армії (около 60 тисяч імен) за 65

ЗНИЖКА ДЛЯ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ:

Кождий новий передплатник, котрий наділше згори цілорічну передплату ($2.00), одержить за доплатою 15 цнт. всі лїсти втрат, а хто пришле піврічну передплату ($1.00), одержить сї лїсти за доплатою 30 цнт.

Замовленя на сї видання просить ся висилати враз з належитостию на адресу:

„SVOBODA".
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Перед ужитєм

ВЕСНЯНКИ, плями на лици, прищі, лїшаї, і всяка нечистість на тїлі, зникнуть цїлковито і під ґарантією ніколи не вернуть по кількаразовім ужитю сьвітної краси крему „Амор". Ціна слоїка $2.00. THE AMOR NOVELTIES CO., 642 E. 14th Street, New York, N. Y. 89-91

По ужитю

ВИСИЛКА ГРОШИЙ

ДО ГАЛИЧИНИ І ДО ВІДЕНСЬКОЇ ПОЧТОВОЇ КАСИ

ПІД ЦІЛКОВИТОЮ ҐАРАНТІЄЮ. — ПИШІТЬ ПО ЦІННИКИ І ДРУКИ НА АДРЕСУ:

S. MILANOWYCZ & WEIL CO.,
193 Grand Street, Jersey City, N. J.

КУПУЙТЕ ПЕРЕПИСНІ КАРТКИ (посткарти)

Івана Франка

6 КАРТОК ЗА 25 ЦНТ.

Меньше не висилаєсь. До набутя в адміністрації „Свобода".

Замовленя посилайте на адресу:

„SVOBODA".
83 Grand St., Jersey City, N. J.

EXTRA!!! ТІЛЬКИ ДЛЯ ДОРОСЛИХ! — ЗОВСІМ ДАРОМ висилаємо опис дуже цікавої і інтересовної книжки, в котрій містить ся понад 500 образків так женщин як і мущин в гарних позах. Пришліть за 2 центи марку. 89-91

THE AMOR NOVELTIES CO,
642 E. 14th Street, New York, N. Y.

ДАРОМ! ДАРОМ!

Пришліть нам свою адресу а ми вишлемо Вам сейчас ЗОВСІМ ДАРОМ дуже цінну книжочку

ЕНЦИКЛЬОПЕДІЯ КРАСИ І ЗДОРОВЛЯ,

яка містить важні інформації о способах захованя краси і здоровля все у сьвіжости аж до пізної старости.

Пишіть по сю неоцінену книжочку на адресу:

NADICO CHEMICAL CO.,
133 Second Ave., New York, N. Y.

ПОЗІР УКРАЇНЦІ! СВІЙ ДО СВОГО! Хто ще не отримав КАТАЛЬОҐА № 2, то нехай нині пише за ним. У нїм є найновійші книжки просвітні, наукові, історичні, набожні, театральні і ноти; ґрамофони, годинники, бритви, машини до писаня і богато инших цікавих річий. Залучіть кілька марок на пересилку великого катальоґа. 46—

UKRAINSKA KNYHARNIA,
951 W. Erie St., Dept. II, Chicago, Ill.

MAIL ORDER HOUSE СКЛАД ПИВА, ГОРІВКИ, ВИНА, ЛІКЕРІВ КРАЄВИХ І ІМПОРТОВАНИХ, НА ВЕСІЛЯ, БАЛІ, ЗАБАВИ. СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА. ВИСИЛКА ДО ВСІХ СТЕЙТІВ ОБСЛУГА ТОЧНА. ПИШІТЬ ПО ЦІННИКИ. 47—

M. PETROWSKY, Family Liquor Store, 1500 S. 3rd St., St Louis, Mo.

ТАЄМНА КНИГА!!!

ЩО КОЖДА ЖЕНЩИНА ПЕРЕД ШЛЮБОМ І ПО ШЛЮБІ ЗНАТИ ПОВИННА.

ЦІНА КНИЖКИ $1.00. — Адресувати: 90-94

THE AMOR NOVELTIES CO.,
642 East 14 Street, New York, N. Y.

$1.00

Такесаме шило до шитя продають другі фірми по $1.75. Я ціню $1.00 і оплачую пересилку. Додаю даром дві голки і моток воскованої нитки. Осібні ГОЛКИ 40 цнт. за 6 штук. Адреса: 70c—

A. P. OWENS, Dept. B., 159 W. 145th St., New York, N. Y.

УКРАЇНСЬКИЙ ЮВІЛЕР, котрий провадить інтерес від кількох літ, має на складі: годинники, перстені, шлюбні обручки і всякі инші срібні, золоті і діяментові річи, котрі можете набути таньше у свого як у других. За готівку і на сплату. В потребі приходіть на адресу:

Ф. В. Матилькевич
400 E. 5th St., New York, N. Y.

НАЙНОВІЙШІ КНИЖКИ, ЯКІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ „СВОБОДИ":

МАНІҐРУЛА. Комедія в одній дії, зі співами і танцями. Ціна ....10 цнт.
УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКИЙ ПІДРУЧНИК до науки німецької мови зі словарцем. Ціна ....30 цнт.
ІСТОРІЯ БІБЛІЙНА СТАРОГО І НОВОГО ЗАВІТА, для народних шкіл. Ціна ....60 цнт.
350 ЗАГАДОК молодим і старим на забаву. Ціна 15 цнт.
НА ФИЛЯХ ЛЮБОВИ (поезії). ОПИР (галицька леґенда). Ціна ....10 цнт.
ЯК ПАЛІЙ ВИЗВОЛИВ ВІД СМОКА СЕСТРУ І БРАТІВ І ПРОВЧИВ КОПУША. Ціна ....10 цнт.
ІСТОРІЯ ПРО ТРИЙЦЯТЬ ОДНОГО. Ціна......10 цнт.
ЩО ІВАН НА ТАМТІМ СЬВІТІ БАЧИВ. Ціна 5 цнт.
ПРОРОЦТВА АРАБСЬКОЇ ЦАРИЦІ МИХАЛЬДИ. Ціна ....20 цнт.

Належитість приймаєсь також в одно, або двоцентових почтових значках.

Хто би хотів занятись розпродажию сих книжок, нехай напише по близші інформації.

Всякі замовленя просить ся слати на адресу:

„SVOBODA".
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ПОРТРЕТ Т. ШЕВЧЕНКА

МОЖНА НАБУТИ ЗА 20 ЦНТ. В КНИГАРНИ „СВОБОДИ". — ВЕЛИЧИНА ПОРТРЕТУ: 13x16 ЦАЛІВ. СЕЙ ПОРТРЕТ ПОВИНЕН НАХОДИТИ СЯ В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ.

Замовленя шліть до:

„SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ПРИКРАШУЙТЕ СТІНИ ВАШОЇ ХАТИ УКРАЇНСЬКИМИ ІСТОРИЧНИМИ МАЛЮНКАМИ І ПОРТРЕТАМИ УКРАЇНСЬКИХ ҐЕНІЇВ!

В КНИГАРНИ „СВОБОДИ" МОЖНА НАБУТИ НОВОВИДАНИЙ ГАРНИЙ ІСТОРИЧНИЙ ОБРАЗ

ВЇЗД БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ДО КИЇВА

в січни р. 1649

СЕЙ ОБРАЗ Є ПОМЕНШЕНЄМ ВЕЛИКОГО МАЛЮНКА УКРАЇНСЬКОГО АРТИСТА-МАЛЯРА ІВАСЮКА. ОБРАЗ Є ВЕЛИЧИНИ 22 ЧЕРЕЗ 28 ЦАЛІВ, А 6 РАЗІВ ТАК ШИРОКИЙ ЯК ОТСЕЙ МАЛИЙ ОБРАЗЕЦЬ. ВИКОНАНИЙ ТАК ЗВАНИМ „СЬВІТЛО-ДРУКОМ" НА ГАРНІМ, ТРИВКІМ, КАРТОНОВІМ ПАПЕРИ.

ЦІНА ВРАЗ З ПЕРЕСИЛКОЮ $1.00.

ПОРТРЕТ

Тараса Шевченка

В ТІЙ САМІЙ ВЕЛИЧИНІ ЩО І ОБРАЗ ВЇЗД БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ДО КИЇВА; ТЕ САМЕ ВИКОНАНЄ. РЕПРОДУКЦІЯ СЛАВНОГО ПОРТРЕТА УКРАЇНСЬКОГО АРТИСТА-МАЛЯРА КРАСІЦЬКОГО.

ЦІНА ВРАЗ З ПЕРЕСИЛКОЮ $1.00.

УКРАЇНЦІ! Нема ні одної хати ні галі, де її стіни не булиб прикрашені якимись мнимої вартости образами, а о скільких воно було би краще, коли би наші українські хати і галі були обвішені нашими рідними портретами і образами, які нагадували би нам нашу бувальщину, та щоб серед кождої української родини висшае ся портрет незабутнього співця нашої долі Тараса Шевченка.

В книгарни „Свободи" находять ся також переписні картки з українськими видами, портретами українських ґеніїв і історичними образцями. Сї картки надають ся також до окраси хат, розвішуючи їх на плетенках і дротянках.

ЗБІРКА З 15 КАРТОК КОШТУЄ 65 ЦНТ. ВРАЗ З ПЕРЕСИЛКОЮ.

Замовленя і моні-ордери (можна посилати також американські значки почтові) висилайте на адресу:

„SVOBODA",
83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ НАРОДНА ДРАМА ЗІ СПІВАМИ В V. ДІЯХ

ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ, ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ

М. Старицького, в переробці Александрова.

СЯ КНИЖКА НАДАЄ СЯ ВПОВНІ ДЛЯ АМАТОРСЬКИХ ТЕАТРАЛЬНИХ ВИСТАВ. ДО ВІДОГРАНЯ ПОТРІБНО ВСЕГО 8 ЖЕНЩИН І 7 МУЩИН. — ЦІНА ЗА ПРИМ. 30 ЦНТ., ЗА 15 ПРИМІРНИКІВ $3.35. — Шліть замовленя враз з належитостю до:

"SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР ЦІКАВИХ КНИЖОК, які має на складі КНИГАРНЯ „СВОБОДИ".

Американський Шляхтич. Образ з житя руських робітників, в 3-ох діях. — Ціна ....30 цнт.
Абу Касимові капці. — Арабська казка. Написав Іван Франко. — Ціна 30 ц.
Американський гимн „Май Контри" з нотами в українськім перекладі. — Ціна .... 10 цнт.
Американець, веселий образ з житя народу зі співами, в трох діях. — Ціна ....15 цнт.
Американські трости. — Ковбоя. (Казка.) — Еміґранти. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна ....15 цнт.
Амалюнґа. — Займаюче оповідане з часів боїв між Европейцями в Індіанами в півн. Америці. — Ціна 20 цнт.
Бондарівна. Драма в 4. діях з 5. відслонах. — Ціна ....20 цнт.
Байки-небилиці. — Ціна .... 10 цнт.
Букварь для дітий першого року науки — Ціна враз з пересилкою 30 цнт.
Блудний син. Образ з житя наших поселенців в Америці у 4 актах зі співами. — Ціна..........25 цнт.
Богдан Хмельницький в Галичині (2 ілюстрації). — **Письмо** (6 ілюстраций) — **Фляшка горівки.** — Не в добрий час (4 ілюстрації). — Дні нашої слави і недолі. — Ціна .... 15 цнт.
Весела читанка з образками. — Ціна ....15 цнт.
І. Вечері на хуторі біля Диканьки. ІІ Ярмарок в Сорочинцях.—Ціна 15 цнт.
Вічевий співаник. — Ціна .... 5 цнт.
Весела книжочка в 17 образками. — Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий. — Містить в собі богато сьмішних віршів, дотепів і оповідань. — Ціна .... 35 цнт.
Вихованець. Народна комедія в 3. діях зі співами і танцями. — Ціна 25 цнт.
Вертеп. Сценічна картинка для колядників, що ходять по хатах в часі Різдвяних Сьвят. — Ціна .... 5 цнт.
В неволі темноти. — Комедія з житя руско-американського народа в 3 актах. — Ціна .... 25 цнт.
Вода в природі. — Уміркований та щирий. (В. Винниченко). — Заграй. Останки „Фортуни". — Дні нашої слави і недолі. — Ціна .... 20 цнт.
В старім і новім краю. — Образ з сучасного житя в 4-ох відслонах. Дуже весела штука для аматорських театрів. — При кінци сеї книжки находить ся сьмішне оповідане „Сад[illegible]ник". — Ціна .... 25 цнт.
Галка смерти. — Ціна.......... 5 цнт.
Ґостина сьв. Николая, драматична гра для дітий. — Ціна .... 10 цнт.
Галицькі анекдоти. (Гумор. оповіданя) — Ціна .... 10 цнт.
Ґеновефа. — Ціна .... 30 цнт.
Гаси огонь поки не розгорів ся і инші оповіданя. — Ціна..........20 цнт.
Два домики і одна фіртка. Комедія в 1 дії. — Ціна ....15 цнт.
Дяк. Оповідане Марка Вовчка. — Ціна ....20 цнт.
Дещо про звірята, рослини, каміне і скали. — В сій книжці находить ся около 200 цікавих образків звірят, птахів і риб з докладним описом, де вони живуть. — Ціна .... 30 цнт.
Два брати, з байок Братів Ґріммів. — Ціна .... 15 цнт.
Де любов, там і Бог, оповідане. — Ціна .... 10 цнт.
Девять братів і десята сестриця Галя. Дуже гарне оповідане. — Ціна 15 цнт.
Евстахій, повість з перших віків християнства. — Ціна ....30 цнт.
І. Жовнір. — ІІ. Оферма. Новеля з [illegible]ского житя. — Ціна .... 10 цнт.
Жінка і її значінє в суспільнім житю — Сільський хірурґ (3 ілюстрації). — Смерть отаманова. — Дурень. — Дні нашої слави і недолі. — Ціна 15 цнт.
Жителі Марса. — Ціна .... 10 цнт.
Журавлі. — Зміст: Журавлі (вірш). Закутник (оповідане). Новітні гайдамаки (вірш). Пісні про Канаду. Пайлот Бют, оповідане про судьбу молодого робітника-еміґранта. Звідки бере земля тепло. — Ціна .... 15 цнт.
Жіночий язик, індіянська казка. Невдалий линч, оповідане. — Ціна 15 цнт.
Жите, зарібки, орґанізації і т. п. в Злуч. Державах. — Дуже цікава розправа про відносини праці і житя в Америці. — Ціна .... 15 цнт.
З років війни. Сатиричні ілюстрації з европейської війни. Оповіданя, відомости і інформації про український нарід, про старий край і Америку, богато ілюстровані. Понад 150 ілюстрацій. — Ціна ....30 цнт.
Збірка оповідань. Пятка. Євшан-зіле. Безробітє. Павло. В суді. Чорт і Микитиха. Бокачка. Милосердність. Сліпий і чоловік. Добра дочка. — Ціна 20 цнт.
З днів кровавої війни. Віршоване оповідане. — Ціна ....25 цнт.
Збірка повісток. — Ціна ....10 цнт.
За сестрою. — Є се найгарніще оповідане з козацької старини, сучасного письменника Андр. Чайковського, яке дотепер вийшло на американській Руси. — Ціна .... 35 цнт.
З кого ся насьміють, з того люди бувають. — **Посол Петришин.** — **Модний адвокат.** Збірка оповідань. — Ціна .... 10 цнт.
З ріжних нив. — Зміст: Вся людська твар з хвалою прийде (вірш). Чого нам дійсно потреба. Не плоти ради, а плоди (вірш). Найбільший духовий поет (Данте Аліґієрі). Михайло Петрович Старицький, батько українського театру і визначний український поет. Як будуть іти шапи? Ангел та пустельник (оповідане). Дещо цікавого із природи і науки. Зі сьвіта.—Ціна 15 ц.
За вольности України. — Ціна.: 5 цнт.
Іван Коновченко і инші оповіданя. — Ціна ....20 цнт.
Іцко-Сват, комедія в 1. дії.—Ціна 10 ц.
Іван Дуран та инші оповіданя. Ціна 25 ц.
Історія заложеня Злучених Держав Північної Америки. — Самсон. — До тих, що сьміють ся з пиної людини. — Як Сніжка щось по ночи водило і що то було? (1 ілюстрація). — Бог на землі (Індійська казка). — Сват. — Дні нашої слави і недолі — Ціна 15 ц.
Із звіринного царства. Перша сотня найкрасших казок. — Ціна ....20 цнт.
Історія про дівчину сироту та про ріжні її пригоди: розкоші, смутки, щастє й нещастє серед змінчивого сьвіта. — Ціна ....40 цнт.
Історії Шерльока Гольмса, найславнійшого в сьвіті детектива. — Тайна молодої вдови 25 цнт.; Наречена прокуратора 25 цнт.; Кроваві жемчуги 25 цнт.; Злочин в печері три 25 цнт.; Дочка лихваря 25 цнт.; Коронкова сукня королевої 25 цнт.; Прощай наречений 25 цнт.; Сліпчий нюх кельнера 25 цнт.; Крадіж бриланта 25 цнт.; Убійник женщин 25 цнт.; Острів Божевільних 25 цнт.; Фальшівник гроший 25 цнт.
Історія про малого Пилипка як лютий морозенько замучив його в лісі. — Ціна .... 20 цнт.
Ілюстрована збірка. Вуси (3 ілюстрації). Катерина (3 ілюстрації). Нін і Семіраміда (2 ілюстрації). Лист турецького султана Запорожським козакам. Відповідь Запорожських козаків турецькому султанови (1 ілюстрація). Алькоголізм і діти (1 ілюстрація). — Ціна ....20 цнт.
Інститутка. Незвичайно гарне оповідане. — Ціна ....15 цнт.
Історія про гарну Маґельону і ґрафа Петра. — Ціна .... 35 цнт.
Календар У. Н. Союза на рік 1915. — Ціна ....30 цнт.

Обширні цінники висилаємо кождому на жадане.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подано у понизшій адресі. Моні-ордер належить долучити до замовленя.

"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Його наслідки є незвичайно успішні.

Г. Г. фон Шлікови, одинокому фабрикантови Болгарського Кровного Чаю, котрий удержує зносини з сотками тисяч недужих і дістає кождого дня множество листів з подяками від людей, яким сей з чистих природних частин зроблений лік привернув здоровлє, Катерина Микульчич з Гамрой, В. Ва., надіслала слідуюче письмо:

„Так я, як і мій муж, єсьмо щадміро вдоволені з Вашого Болгарського Кровного Чаю, який є найлішим зі всіх подібних ліків. Довго би се взяло, коли би я хотіла описати, скілько я натерпілась і кілько ліків я уживала, однак ні один з них не мав таких добрих наслідків як Ваш чай".

Одну велику родинну дозу Болгарського Кровного Чаю, що вистарчить на 5 місяців вишле денебудь за $1. Marvel Products Co., 29 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa.

УВАГА: Наколи хочете дістати посилку зареджістровану, вишліть 10 цнт. більше. (Adv.)

ПАВЛО КЕЛИЧАВА
МУЗИКАНТ І ДИРИГЕНТ.
Доставляє музики на концерти, представленя, балі, пікніки, походи і весіля. — Дає лекції на всіх інструментах — смичкових і дутих. — Адреса:
P. KELECHAWA,
138 Morris St., 67 Greene St., Jersey City, N. J. 40c-

ЧИМ ВИ ПОВИННІ ОБДАРУВАТИ СВОЮ ДИТИНУ.

ДАЙТЕ СВОЇЙ ДИТИНІ НАЙКРАСШИЙ Г НАЙЛУЧШИЙ ДАРУНОК—ЗДОРОВЛЄ.

Ви можете охоронити Вашу дитину перед хоробами, найлучше ліком „Kopp's Baby's Friend", який оказав ся найлучшою медициною в протягу послідних 40 літ на біґунку, корчі внутреностий, безсонність і болі підчас діставаня зубків. Ціна його є 25 і 50 цнт. І можна його купити в кождій аптиці, а наколи не можете його купити в своїй місцевости, вишліть відповідну належитість в степмсах до KOPP'S BABY'S FRIEND CO., YORK, PA.

C. Robert Kopp

Правдивий виріб лиш з таким підписом.

НАДЗВИЧАЙНА ОФЕРТА
ДЛЯ ПОЛОВО ОСЛАБЛЕНИХ МУЩИН.

Потребуєте післати нам тільки 50 цнт.

Ослаблені полово мущини, як також і нервові, вилічуть ся зовсім і раз на все через ужитє средства „НОВО". Є се, так сказати-б, чудове средство, яке вилічило вже тисячі хорих полово мущин. Наколи ви є полово хорі, наколи докучає Вам нервове зісланлене, коли утратилисьте мужеську силу, коли маєте меланхолію, зимні руки і ноги, біль голови, затвердженє, діспепсію, хоробу нирок або проводу мочевого, неприємні сни, страх показати ся перед людьми, як то инші роблять, вилічите ся при помочи средства „НОВО". Средство се зробить Вас в коротків часі сильними, здоровими і щасливими, так що будете могли уживати всіх приємностий житя. Щоби Вас о тім переконати, що „НОВО" средство справді се зробить, вишлемо Вам ДАРОМ запас сего средства, що вистарчить на 15 днів, наколи пришлете нам свою адресу і назвиско, як також 50 цнт. в почтових марках або в готівці, на оплаченє пересилки і спакованя. Просимо звернути увагу на се, що се не є мала пачка на пробу, але цілковитий запас, що вистарчить на 15 днів і який дуже часто спричинює цілковите вилічене. Оферта та є важна тільки на ограничений час. Напишіть проте до нас безпроволочно і спімніть, в якій часописи читалисьте се оголошенє, а ми вишлемо Вам сейчас висше наведене средство. 91e—

NOVO COMPANY.
Dept. 22, Box 4000, Philadelphia, Pa.

ДО ХОРИХ РУСИНІВ ПО ВСІХ ЗАКУТИНАХ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ!

Др. Б. ГОГЕНБЕРГ,
славний спеціяліст зі старого краю

поручає всім терпячим Русинам, так мущинам як і женщинам свої успішні лікарські услуги.

ЛІЧИТЬ З НАЙЛІПШИМ І НАЙПЕВНІЙШИМ УСПІХОМ РЕВМАТИЗМ, ВСЯКІ НЕДОМАГАНЯ ЖОЛУДКОВІ, НЕДУГУ УТРОБИ, НИРОК, ЗГРУБЛЕНЄ ЖИЛ, ГЕМОРОЇДИ, СТРУКТУРУ АБО ЗВУЖЕНЄ МОЧЕВОГО КАНАЛУ, НЕДУГИ ВЕНЕРИЧНІ, ЯК РІВНОЖ ВСІЛЯКІ НАСЛІДКИ ТАЙНИХ НЕДУГ, НЕДУГИ СКІРНІ, РІЖНІ ЗАТРОЄНЯ КРОВИ І Т. Д. 40

Доконує всякі найтяжші операції мущин, женщин і дітий в своїм офісі або в домі пацієнта, спеціяльно же на продукцину при помочи спеціяліста з Відня.

Єсли би хтось не міг приняти особисто, нехай опише листовно з повним довірєм свою недугу, а дістане совісну і безплатну пораду.

На відповідь залучіть почт. марку.

Dr. B. HOHENBERG,
304 2nd Ave., (між 17 а 18 ул.)
NEW YORK CITY

Години офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.

Читайте українські книжки і ґазети бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".

НАЙБІЛЬША, НАЙСТАРША І НАЙЛУЧША ТОРГОВЛЯ ЛІКЕРАМИ В АМЕРИЦІ.

	ЦІНА ЗА ҐАЛЬОН.		
Червона житнівка,	$2.00,	$2.50,	$3.00
Біла житнівка,	2.00,	2.50,	3.00
Рум (червоний)	2.00,	2.50,	3.00
Джін або боровічка	2.00,	2.50,	3.00
Кмінківка	2.00,	2.50,	3.00
Анижівка	2.00,	2.50,	3.00
Розолліс	2.00,	2.50,	3.00
Алькоголь	3.00,	3.50,	4.00
Вина, солодкі і квасні	1.00,	1.50,	2.00

Пишіть за повним цінником горівок, вин, підохочуючих напоїв, і т. д. Ми платимо експрес або фрейт на замовленя в сумі $5 і більше. Друки до замовлень, коверти, стінні календарі, чарки і коркотяги даром враз з замовленями.

Посилайте гроші через почтові переказн або у реджістрованих листах.

C. F. ZARUBA & CO.,
318 Third Ave., Pittsburgh, Pa.
(Dept. Sv.)

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
С. М. КАУФМАН
СПЕЦІЯЛІСТ ВСІХ СЕКРЕТНИХ (ПОЛОВИХ) НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН
урядує від 9-ої год. рано до 9-ої вечером.
При лічению уживає електричних машин X-RAY. 79-
Dr. C. M. KAUFMAN,
111 7th Street, New York, N. Y.

ВИНАХІДЧИКИ!

Коли хочете дістати інформації в який спосіб ОСЯГНУТИ ЗАБЕЗПЕЧЕНЄ

ВАШИХ ВИНАХОДІВ,

то пишіть на понизшу адресу у своїй рідній мові а дістанете сейчас совісну пораду ТАКОЖ У ВАШІЙ МОВІ.

На жадане висилаємо даром книжочки з описами. 67c-

A. M. WILSON
311 VICTOR BLDG.,
WASHINGTON, D. C.

ОДИНОКА ШКОЛА АВТОМОБІЛЕВА,

в якій учать після найновійшої методи у Вашій рідній мові. В чотирох тижнях станете вправним механіком і будете могли кермувати автомобілем, направляти і обзнакомитесь з механізмом ріжнородних машин. Се занятє є найбільше поплатне. Ціна за курс науки $15.00. Лайсенси запевнені. Наука в дни і вечерами. Голосіть ся або пишіть до: 88-

INTERNATIONAL SCHOOL OF AUTOMOBILES,
147 E. 40th St. New York
Інструктор: Павло Ґульо.

ВЕСЕЛЕ ДЛЯ СТАРИХ І МОЛОДИХ!
„ВЕСЕЛІ ВІРШІ СТЕПАНА РУДАНСЬКОГО"

Про Мужиків, Козаків, Попів, Ксьондзів, Ляхів, Москалів, Жидів і Циганів.

Книжочка обнимає 209 віршів на 282 сторонах друку.

ЦІНА З ПЕРЕСИЛКОЮ 55 ЦЕНТІВ

Замовленя і гроші посилайте до:
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J

ВОЛОСЄ

відросте Вам назад через застосованє наукової методи.

ДЛЯ МУЩИН І ЖЕНЩИН БЕЗПЛАТНО

До лїченя.

Чи Вам випадає волосє? Чи ви посивіли зі старости? Чи вони занечищені і липкі? Чи маєте порплі і чи сверблять Вас скіра? Чи Ви є лисі, чи доперва починаєте лисіти?

Коли Ви терпите котру з вимінених недуг, то не зволікайте, але старайтесь запобічи сему. І замовіть собі ілюстровану книжку в руській мові під заг.:

„ПРАВДА О ВОЛОСЮ",

яку написав один з европейських спеціялістів. Ся книга обнимає слїдуючі розділи:

Чудеса з волосєм. Будова волося і тімени. Причина випаданя волося і лисеня. Як забезпечити здоровий і гарний поріст волося. Спосіб, яким можна відзискати волосє в 6-ох тижнях. Сиве волосє. Борода. Письма з признанями вдоволених пацієнтів.

Третий тиждень.

БЕЗПЛАТНА КУРАЦІЯ.

Шестий тиждень.

Уповняємо Вас, що наш власний лік званий: Кальвакура запобігає випаданю волося, нищить порплі і усуває сверблєнє скіри, змінцнює і спричинює новий поріст волося. За 10 центів сріблом або почтовими марками, вишлемо Вам доляровий лік КАЛЬВАКУРА № 1 враз з висше згаданою книжкою: ПРАВДА О ВОЛОСЮ. Витніть се оголошенє і зашліть до нас враз з своєю докладною адресою, залучаючи 10 центів до: UNION LABORATORY, Box 501, Union, N. Y. 77c-

UNION LABORATORY,
Box 501, UNION, N. Y.

Залучаю 10 цнт. на пересилку і прошу вислати мені сейчас Вашу доларову КАЛЬВАКУРУ № 1. і Вашу книжку: „Правда о волосю".
(Долучіть се до Вашого замовленя).

НОВІСТЬ — 30 ДНІВ НА ПРОБУ

СЛАВНИЙ МАГНЕТИЧНИЙ ПЕРСТЕНЬ.

Ви, Ваша жена, брат, сестра і кождий чоловік повинен носити сей чудотворний магнетичний перстень, позаяк він поможе Вам в ріжних хоробах і долеглостях. Поможе Вам сейчас в болях ревматизму, костий, рваня, кольок, очистить обіг крови, а також поможе на біль голови і всілякі ревматичні хороби. Сей ґарантований перстень є дуже гарний і виглядає, як би з найлучшого золота. Магнетичний перстень приносить велику поміч терпячим людям і заощаджує богато гроший, які видасть ся на ліки. Не присилайте гроший, тілько возьміть кусник паперу, змірийте грубість пальця і зашліть до нас. Наколи Вам сей перстень принесуть, заплатите $2.25, а коли будете його носили через 30 днів, тоді переконаєте ся о великій вартости сего перстеня. Вразі незадоволеня, відішліть його нам, а ми вернемо всі видатки. Спішіть ся, бо в короткім часї будемо продавати сей перстень по звичайній ціні, се є $4.00.

UNION NOVELTY CO.,
Dept. 12,
670 N. Carpenter Sr., Chicago, Ill.
86ес97

DR. BUKKI'S MEDICAL INSTITUTE
407 East 58th Street, NEW YORK, N. Y.
Межи 1st Ave. і Ave. A.

СТАРОКРАЄВИЙ ХРИСТІЯНСЬКИЙ ЛІКАР.

Лічить успішно всі жолудкові недуги: легких, нирок і всі другі внутрішні недуги. Лічить паралічу і секретні недуги мущин і женщин. З великим успіхом лічить ревматизм, рани на ногах, лишаї, всі скірні виквди, як також дитинні недуги. Лікар говорить по українськи і сам виробляє ліки.

Офіс отворений від 9. рано до 8. вечером, як також в неділі і сьвята. Хто не може приїхати нехай пише до нас. 79—

ЕЛЕКТРИЧНИЙ ПАСОК $2.95.

$2.95

Се є той самий рід пасків, за які лікарі жадають від $15.00 до $20.00. Помагають надзвичайно в хоробах: нервових, ревматизму, серця, недиспозиції утроби, болях грудий, нирок, голови, недостаточного круження крови, хрипки, хоробах жіночих і полових і болю крижий. Міліони сих сильних, зміцняючих, ґальванічно електричних пасків вже розпродано по ціні від $15.00 до $20.00, але тепер пораз перший, знижую ціну на $2.95 ТІЛЬКИ і раджу Вам замовити собі один, скоро, нім европейська війна змусить мене підвисшити ціну. Подумайте о тім! Тільно $2.95 за мужеський або дамський, першої кляси електричний пасок, пересилку (через парсел-пост) оплачуємо самі. Додатково даю до кождого паска, зовсім ДАРОМ МЕДИЧНУ КНИЖКУ яка містить цінні ПРИВАТНІ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ МУЖІВ І ЖІНОК. Гарно оправлена в французьке полотно. Обіймає ПОНАД 1000 СТОРІН, 700 ІЛЮСТРАЦІЙ враз з КОЛЬОРОВАНИМИ ІЛЮСТРАЦІЯМИ З ЖИТЯ, 200 порад в случаях недуг МУЩИН, ЖЕНЩИН І ДІТИЙ. Книжка, без якої не може обійти ся ані родина, ані молодий мущина або женщина, що думають о женячці. Кожда особа повинна знати цілковиту правду полового житя. Тайна порада щодо відзисканя житевої сили в полових зносинах. Відповіди на питаня так, що Ви не потребуєте питати ся о се доктора. Познакомить Вас з тайною супружеського житя і научить Вас, як оминути блудів. Вже звиж 2.700.000 примірників сеї книжки видруковано для людий. Не зволікайте, позаяк замовленя за сею книжкою є дуже великі. Пришліть 30 цнт. спеціяльно НА ОПЛАТУ ПЕРЕСИЛКИ ТІЛЬКИ, або $3.25 на обидва замовленя, книжку і електричний пасок. Адресуйте: 79c—

A. P. OWENS, Dept. E.
159 W. 145th St., New York, N. Y

$15 ЛЕКЦІЇ ЇЗДИ АВТОМОБІЛЕМ $15

Чому маєте ходити без праці або мало заробляти, коли можете мати легке і добре платне занятє, все на свіжім воздусі.

Ми вивчимо Вас на шофера і автомобілевого механика протягом 4 тижнів в день або вечерами і постараємось для Вас по укінченю курсу о добру роботу. Наша школа є першою і найліпшою в тім краю, в якій учимо після найновійшої методи а не як другі. Властитель сеї школи є інспектором автомобілів, і тому він знає ліпше вчити як другі.

Прийдіть до нас ще нині, розмовитись у своїй мові; офіс отворений до 9-ої вечер. Лайсенс ґарантуємо. 41—

Маємо дешеві мешканя для учеників з провінції.

NEW YORK AUTO SCHOOL,
302 E. 14th St., близько 2-ої Ave.,
New York City.

Др. І. Спіллінґер

Порада і оглядини ДАРОМ.

Застарілі хороби можна вилічити без ужитя затроюючих лікарств при помочи електрики. Рівнож в богато случаях, що давнійше вимагали операції, можна вилічити ся о много лучше тим самим способом, без ужитя ножа. 79—

Маю також машину, за помочию котрої можу бачити нутро людського тіла і пізнати причини хороби, а другою машиною можу впровадити струю електричну до тіла і вбити заразливі бактерії, які є причиною всіх недомагань. Та метода лічення є не тільно нешкідливою але і приємною для пацієнта.

Dr. J. SPILLINGER
153 E. 18th St., New York, N. Y.
при стації елевейтра 3-ої евені і субвею.

Години офісові: від 9. рано до 12. пол., ві второк і пятницю від 9. рано до 7 вечер, в неділю від 9 до 11 рано.

РУСЬКИЙ І ПОЛЬСЬКИЙ АДВОКАТ І НОТАР з довголітною практикою перепроваджує всілякі справи цивільні та карні з найліпшими виcлідами.
Години урядові: від 9-ої рано до 6-ої вечер.
Адреса:
JOSEPH HELLER, 132 Nassau St., Room 516, New York, N. Y.
Для убогих порада безплатна в своїм мешканю від ч. 168 East 89th St., близько 3-ої евені, L стація від 7-ої до 10-ої вечер. 53—

КНИЖОЧКИ ПЛАТНИЧІ для Братств і Товариств до вписуваня місячних вкладок, можна дістати в друкарни „Свобода" по ціні 7 цнт. штука.

ДЛЯ ВАШИХ НІГ! Ляпісовий олівець усуне Вам зовсім нагнітки, висипку, бородавки, знаки і нарости на скірі. Не потребуєте вже довше терпіти. Потріть тільки тим олівцем а сейчас побачите, як нарости і нагнітки будуть щезати в Ваших таки очах. Бородавки на руках знищить ся в такий самий спосіб. Ціна 50 цнт. з пересилкою. В разі незадоволеня, зверніть його нам, а ми сейчас відошлемо Вам гроші назад. Адресуйте: 67c

A. P. OWENS, Dept. A., 159 W. 145th St., New York, N. Y.

Друкарня „Свободи"

виконує
СТАРАННО, ДЕШЕВО І НА ЧАС ВСЯКІ ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ,
як:
ТИКЕТИ, ПРОГРАМИ НА ПРЕДСТАВЛЕНЯ, БАЛІ І КОНЦЕРТИ.
НАГОЛОВКИ ДО ЛИСТІВ, КОВЕРТИ, ФОРМУЛЯРІ, КАРТИ КУПЕЦЬКІ І ВІЗИТОВІ.
КНИЖОЧКИ КОЛЕКТОРСЬКІ ДЛЯ ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ.
СТАТУТИ, БРОШУРИ І БІЛЬШІ КНИЖКИ.

Всі Урядники Відділів У. Н. Союза повинні звертатись зі всякими друками до друкарні „Свободи".

Замовленя і гроші посилайте до:
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J

$10 ЗА НАУКУ ШОФЕРСТВА $10

Пощо платити більше? Чому маєте бути невільниками в шапах, коли можете стати своїм босом і заробляти по $25 тижнево і висше. Наша школа має найліпше і найбільше засмотренє в сім обсягу в Америці. Се є одинока школа, в якій учать шоферства і реперованя на всяких новомодних автомобілях, як Chalmer's, Buick, Cadillac, „Hudson Super Six", 1916-1917 модель. Вчимо в українській мові. Також стараємось о посади. Харч і мешканє для позамісцевих учеників даємо в умірнованій ціні. Ґарантуємо дипльоми кождому студентови. Оглядньте нашу школу і самі оцініть.

ARENA AUTO SCHOOL,
231 W. 54th St., New York, N. Y.
Близко Бродвей. 86—

КОНЕЦЬ ДІЛО ХВАЛИТЬ.

ВИТРЕВАЛІСТЬ Є САМЕ ТАК ВАЖНОЮ У МАШИН ДО ПИСАНЯ ЯК І У БІГЦІВ.

Богато бігців при розпочатю бігу, здаєсь, подужає своїх суперників, однак по хвили остає на задах.

Саме те дієсь із машиною до писаня. Деякі з них віддають добру услугу в початках, але по довшім ужитю, зуживають ся і не віддають бажаної праці чисто.

На машині до писаня виробу **L. C. Smith & Bros.** можна писати безперервно як найдовші письма, а мимо сего вона не зрушить ся і можна її сейчас ужити до дальшого писаня. Причиною її тривкости є се, що всі рухомі части машини осаджені на сталевих кульках. 56c97

Тягле уживанє чинить машину рівнійшою в бігу і тому вона є однакою так на початку як і при кінци роботи.

Пишіть по катальоги:
Silent (8-7-6-3) або Standard (6-5-4-3) Модель.
L. C. SMITH & BROS. TYPEWRITER COMPANY
Фабрика і офіси: Syracuse, N. Y.
Філії у всіх більших містах.

311 Broadway NEW YORK CITY — Broad & Market Streets, NEWARK, N.J

ВИНАХІДНИКИ! КОЛИ МАЄТЕ ЯКІ ДОБРІ ВИНАХОДИ, ПРИШЛІТЬ ЇХ НАМ ДО ОПАТЕНТОВАНЯ. БЕЗПЛАТНО УДІЛЯЄМО ПОРАДИ І ВКАЗІВКИ В СПРАВАХ ПАТЕНТОВИХ. — ДАРОМ ДІСТАНЕ КОЖДИЙ КНИЖОЧКУ ПРО ВИНАХОДИ „ДОРОГА ДО ЩАСТЯ І БОГАТСТВА". — ГРОШІ ЗВЕРТАЄМО ПІСЛЯ УГОДИ НА ПИСЬМІ, НАКОЛИ ПАТЕНТ ЗІСТАВ БИ ВІДКИНЕНИЙ. — ПОМАГАЄМО ВІДПРОДУВАТИ ОПАТЕНТОВАНІ ВИНАХОДИ. РУЧИМО ЗА ДИСКРЕЦІЮ ДО $10.000.
AMERICAN EUROPEAN PATENT OFFICES, 309 Sw. Broadway, New York, N. Y.